

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

C. K. WYŻSZEGO GIMNAZYUM

w DROHOBYCZU

Z A R O K S Z K O L N Y

1903,

Nakładem funduszu szkolnego.

Z DRUKARNI JANA BROSIA w DROHOBYCZU.

1903.

R.R. CURS
Spr. 35

KOŚCIÓŁ W DROHOBYCZU

I. CZĘŚĆ OPISOWA OGÓLNA

podał

Feliks Gątkiewicz.

Otulony mgłą pięciuset lat, zmurszały, pleśnią okryty, w strzępach starzec, ale ze śmiałym czołem, z ramiony w obłoki wzniesionemi — jakby gotowy na przyjęcie burz — jakby zadumany nad przeszłością z barw tęczyowych i kiru na przemiany — to skarbnica darów niebieskich, ostoja uczuć religijnych i wiary.

Starzec, ale silny, bo na opoce wsparty, — możny, bo skarby Boskie chowa — wspaniałomyślny, bo je hojnie swym dzieciom rozdaje — groźny czasem, bo gniew Boży głosi — łagodny, jak rozkochana w dziecinie matka, bo wszystkich w miłości wzajemnej z Boskiem sercem zjednoczyć pragnie; anioł stróż, co na skrzydłach modły błagalne, dziękczynne, westchnienia radosne i smutne do stóp Majestatu Najwyższego niesie — to świątynia Pańska.

I. Położenie Kościoła.

U stóp Beskidu lesistego na kilku płaskich pagórkach i ich pochyłościach, na drodze do ropodajnych miejsc Borysławia i Schodnicy i siarczanych kąpeli Truskawca, nad rzeczką Tyśmienicą — jakby leniwie, nieregularnie, rozsiadło się miasto Drohobycz, liczące obecnie około 20000 mieszkańców.

Na pochyłości wschodniej jednego z tych pagórków, stonkowo dość dobrze zabudowanego, wystrzela majestatycznie rz. kat. kościół.

Otoczenie dzisiejsze kościoła to plantacye we formie obszernego czworoboku, zamkniętego żywopłotem i obsadzonego dość gęsto w równych odstępach kasztanami, lipami, klonami; podwójny pierścień ścieżek z kilku poprzecznymi drożynami służy do przechadzki, zaś w cieniu ustawione ławeczki zapraszają strudzonego przechodnia do wypoczynku chwilowego.

A ten wielobarwny, tysięczny tłum z chorągwiami, obrazami, co się na wielkie święto jak orszak niebieski wychyla z przybytku Pańskiego wśród rześkiego światła, dźwięku dzwonów i śpiewów prostych a rzewnych, czy widza nie wabi? za serce nie porywa i obojętno?

A gdy, kochany bracie, oczami duszy przeszłość dziejową tego pomnika przeniknąć pragniesz, to mimo woli pytasz — było tak dawniej?

Nie martwy kamień — nie szum wiekowych drzew — nie dźwięk dzwonów — ani ci, co na wieczny spoczynek tu się ułożyli, — ale z pyłu zapomnienia wygrzebane, suche, inwentarskie zapiski dadzą ci skromną odpowiedź

Przed stu jeszcze latami było tu inaczej.

Plantacye kościelne — to były cmentarz, już w najdawniejszych czasach w linii dzisiejszego żywopłotu i rzędu drzew, opasany potężnym wałem i fosą szeroką, głęboką, pełną wody ¹⁾). Na wale parkan kryty daszkiem gontowym i cztery bastiony drewniane, po jednym z każdej strony cmentarza, zaś w stronie południowo wschodniej ku rynkowi, baszta ²⁾ o potężnych murach, co i za dzwonnice służy dotąd, uzupełniają ogrodzenie, bronią nieprzyjacielowi wstępu na cmentarz. Jeszcze w drugiej połowie XVIII wieku wznosiły się na wale trzy budynki mieszkalne tj. po stronie północnej, naprzeciw zakrystyi, rezydencya ks. komendarza (zastępcy ks. proboszcza) czyli plebania, przy dzwonnicy mieszkanie ks. prebendarza „Bożego Ciała“, i szkoła. ³⁾ I te budynki były punktem oparcia w obronie przy napadach. Dzisiaj wejść na terytoryum kościelne jest kilka, dawniej było tylko jedno główne wejście na cmentarz ze strony rynku, przez most zwodzony na fosie i przez bramę w baszcie - dzwonnicy,

¹⁾ Inw. 1743.

²⁾ patrz dzwonnica.

³⁾ Inw. 1743.

drugi wchód, po stronie północnej z plebanii dla księży, mniej przystępny dla szerszej publiczności.

Już z tego opisu pozna czytelnik, że cmentarz był ufortyfikowany i to równocześnie z budową świątyni, która również ma cechy warowni, o czem niżej.

Dobłą myślą kierował się założyciel, fortyfikując kościół, gdy zważywszy, jak często groziło niebezpieczeństwo z Węgier, Siedmiogrodu, Wołoszczyzny, a najczęściej od Tatarów, Turków, Kozaków. Tu ludność miasta i okolicy chroniła się, broniąc życia, mienia i świątyni. Obowiązek, utrzymania w dobrym stanie wałów i kościoła, nałożony przez królów polskich w przywilejach kościelnych z XVI w., ciąży na mieszczanach drohobyckich¹⁾. Po przyłączeniu Galicyi do Austrii w r. 1772. tj. po pierwszym rozbiórce Polski, a zwłaszcza po zniesieniu cmentarzy kościelnych przez cesarza Józefa II., magistrat i mieszczanie Drohobycza usunęli się od spełniania obowiązków, po części z winy, jak twierdzi proboszcz ks. Jarocki Ignacy (1778—1802), ostatnich ks. komendarzy (administratorów).²⁾

Po kilkunastu latach zapomnienia, zaniedbania, bastyoniki runęły, wały usunęły się, domki na nich, starością pochylone, usunęto, fosę tu i ówdzie zasypywano, zanieczyszczano, bydło na cmentarzysko wypędzano.

U schyłku XVIII w. smutna zaległa koło kościoła ruina, a to tylko drobna cząstka tego straszego, bolesnego pogromu ojczyzny. Do uporządkowania przystąpiło miasto i zarząd kościelny w czwartym dziesiątku XIX w. Fosę zasypiano, wyrównano, zasadzono naokoło drzewa, otoczono sztachetami. Warowni znamie stracił kościół.

¹⁾ Przywileje w odpisie — Inw. z r. 1743.

²⁾ Kronika 1797 r.

II. Zewnętrzny wygląd kościoła.

GŁÓWNY ZRĄB, ŚCIANY, SŁUPY PRZYPORNE, OKNA, FACJYATY, DACH, DRZWI WCHODOWE, REMANENT PO DAWNEJ KRUCHCIE, GŁÓWNE DRZWI, PAMIĄTKI.

Łaskawe oko zwróć teraz przechodniu na świątynię. W rumowisko się sypie. Gdyś obojętnym cudzoziemcem, zdziwisz się, widząc taką ruinę; a cóż gdyś Polakiem, żal nie chwyci cię za serce — bo my do tej biedoty przyzwyczajili oko — i nie spytasz? czy tak podupadliście materialnie, że pamiątki po przodkach z przed 511 laty, wartości setek tysięcy, dzisiaj podtrzymać nie potraficie? Czy tak zobojętnieliście dla chwały Bożej? Nie wstyd to pomyśleć, że przybytek Pański, ozdoba narodu, świadek przeszłej potęgi, w takim poniżeniu!

Na Rusi Czerwonej jest jednym z najstarszych kościołów, fundowany przez króla Władysława Jagiełłę, prawdopodobnie r. 1392. ¹⁾

Styl gotycki, wyniosły, wdzięczny, bez wież. Majestatyczną powagą zewnętrzną i wewnętrzną przewyższa wiele kościołów. Podobny do kościoła w Bieczu, ale pierwowzoru szukać, zdaje się, trzeba w Prusach u Krzyżaków. Kierunek podłużny z zachodu ku wschodowi; absyda po stronie wschodniej, w ścianie zachodniej główne drzwi wchodowe.

Długość kościoła, wliczając grubość muru, wynosi 42 met., szerokość frontu 23 met., grubość muru 1.33 met., szerokość prezbiterium 11 met. Podmurowanie z kamienia ciosowego Cegła, użyta do budowy, czerwona, wybornie palona, układana

¹⁾ W części historycznej bliższe wyjaśnienie.

na przemiany krawędzią podłużną i poprzeczną t. j. wozówka, główka, spajana gładko, przeplatana w deseń kratkowy od dołu do gzymsu okapowego cegłą ciemną, twardą, glazurową jak szkło, zendrowską zwaną, zaś pod gzymsem okapowym naokoło majolikową, ciemno błękitną, szklistą. Ściany więc ozdobne w deseń, bez tynku, mają wygląd surowy. Słupów przypornych, trójściennych z czworoboku, w pierwotnej budowie 15, ale w XVIII w. wskutek dobudowy kaplicy po stronie północnej dwa odjęto. Rozmieszczenie ich takie: z frontu dwa najpotężniejsze, u podstawy szerokie na 2·13 met., grube 1·07 met., po stronie południowej trzy, prezbiterium otacza z południa trzy, ze wschodu trzy, z północy dwa tylko z powodu dobudowy zakrystyi. Szerokość tych słupów dwa metry, grubość jeden metr. Zaznaczyć trzeba, że miara szerokości i długości nie jest tu ściśle jednako rachowana, chociaż różnica bardzo mała wynosi tylko kilka centymetrów. Podmurowanie ich z ciosu, reszta z cegły tej samej i w ten sam sposób układanej, co główna budowa. Wystrzelają pod gzyms okapowy zakończeniem daszkowato ściętem, jak i przy zwężaniu na wysokości pierwszego i drugiego piętra.

Nad gzymsem okapowym były strzelnice naokoło z dostępem ze strychu. Przed stu latami otwory zamurovano. Jeżeli uprzytomnimy sobie opis otoczenia, przedtem podany z wałami, parkanem, fosą, basztą, bastyonami, to stwierdzimy, że nasz kościół miał cechę zamku, warowni — był więc kościołem obronnym. Nie jest to przypadek wyjątkowy, ponieważ i w innych krajach, w Siedmiogrodzie zwłaszcza, są dotąd obronne kościoły.

Okien właściwych stylowi gotyckiemu bez zakrystyi i kaplicy jest po stronie południowej i wschodniej 8, z północnej str. 2 i 1 ślepe, zachodnia ściana ma 1 okno. Przy restaurowaniu kościoła w r. 1790 skrócono okna znacznie przez podmurowanie, tem ujęto stylowi uroku. Ubóstwo wygląda tu jaskrawiej, gdy stwierdzimy, że witraże dębowe, szyby białe, oprawne w olów. Dla trwałości przybite klamerkami do sztab żelaznych w poprzek okien w mur wpuszczonych.

Objąwszy okiem całość budowy, zauważymy jednolitość, wykonanie według planu bez zmian znacznych w ciągu wieków; zauważymy część szerszą, bo trójnawową tj. właściwy kościół i część węższą, jednonawową, krótszą od poprzedniej o 1·5 metr. tj. prezbiterium.

Dach gotycki, kryty w XVIII w. dachówką żłobkową, zwaną holenderską, obecnie blachą. Środkowa facyata dzieli go na dwie nierówne części, bo, chociaż wiązani dachowe na równym oparte poziomie, dach nad kościołem, trzy razy szerszą okrywający przestrzeń, musi być znacznie wyższy, niż dach nad prezbiterjum jednonawowem. Dawniej był dach wynioślejszy, spadzistszy, ostrzejszy, zgodnie ze stylem gotyckim — świadczą o tem ślady na facyatach. Jakż cel osiągnięto obniżeniem dachu i usunięciem wieżyczki na facyacie wschodniej? Zaoszczędzono nie wiele — a kościołowi ujęto dużo ze wspaniałości.

Nad dachem sygnaturka, przed stu latami ośmiościenna, od r. 1793 czworościenna, nie harmonizuje ze stylem gotyckim. Należy się spodziewać przy rekonstrukcyi projektowanej wieżyczki wynioślejszej, zgodnej ze stylem całej budowy.

Facyata wschodnia miała dawniej wieżyczkę rzeźbioną znamię gotyku — dzisiaj zakończona ostro krzyżem. W środku facyaty był hieroglifik Najświętszy Sakrament Ołtarza, Stary Testament z napisem hebrajskimi literami „Jehowa“, po bokach Imię Jezus i Marya, na pilastrach ciosy. Ciosów dzisiaj niema. a malowidło wymazały czas i niepogoda bez śladu. Facyata środkowa nadmurowana w r. 1794 i według dawnej architektury odnowiona, zakończona krzyżem. Dawniej na postumencie szczytowym była statua „Niepokalane Poczęcie N. M. P.“ z alegoryczną postacią klęczącą wyobrażającą miasto Drohobycz. Na pilastrach bocznych, najwyższych, stały rzeźby, drewniane w imitacyi kamienia, św. Augustyn i św. Ambroży, na niższych św. Józef i św. Anna, na najniższych wazony, ¹⁾ teraz niema tych ozdób. Facyata zachodnia zakończoną krzyżem, na krawędziach pilastrami, tynkowana, ma w środku drzwi żelazne strychowe. Dwa były wejścia do kościoła w dawnych wiekach : w ścianie południowej i naprzeciw w ścianie północnej, gdzie obecnie kaplicą Matki Boskiej Różańcowej. Wejście południowe było osłonięte kruchtą z ołtarzem, prawdopodobnie budowaną współcześnie z kościołem. Podupadłą, zrujnowaną w połowie XVIII w. zburzył ks. Antoni Kocielski, komendarz w latach 1733—1789, materyał obrócił na budowę chóru, a kruchtę wystawił z desek, która po latach kilkudziesięciu runęła. W r. 1790 proboszcz ks. Ignacy Jarocki wymurował

¹⁾ Kronika z r. 1797

nową kruchłą 9' $\frac{1}{2}$ łokei długą, 6' $\frac{1}{2}$ łokei wysoką, ¹⁾ po której obecnie widz ślady tylko w portalu południowym znajduje. Oto resztki: drzwi dębowe, dwuskrzydłe, zatarasowane żelazną sztabą, otwierane przy nadzwyczajnych uroczystościach; odrzwia kamienne, żłobkowane, mocno zębem czasu zgryzione, rozpadają się w kawałki; przed drzwiami trzy schodki kamienne, popękane; nad drzwiami trzy krzyże w płaskorzeźbie i napis łaciński — gotyckimi literami: „Hoc templum ineuntes Deus benedic — memento animi“. (Wchodzących do tej świątyni Boże błogosław — pamiętaj o duszy). Również nad drzwiami na lewo widnieje herb miasta tj. tołpie soli, — zaś na prawo — orzeł polski. Po bokach drzwi są trzy tablice pamiątkowe, jedna z prawej strony opiewa: *O d n o w i o n y* kosztem gminy miasta Drohobycza za burmistrza Wiktora Sas Błażowskiego, ks. Ignacego Sas Terleckiego 1881. Po stronie lewej: *O c z y s z c z o n y* kosztem krajowym z naleciałości przy równoczesnem zbudowaniu nowej zakrystyi za staraniem konserwatora Dr. Wojciecha hr. Dzieduszyckiego 1882. Pod tą tablicą — trzecia, złotymi literami wypisana: *Pamięci Adama Mickiewicza w setną rocznicę urodzin — wdzięczni Rodacy 1798 — 1898.*

Wejście do kościoła po stronie północnej zamurowano po r. 1648, a prawdopodobnie równocześnie wybito drzwi w ścianie zachodniej. Naprzeciw dzwonnicy był ogrojec drewniany w rodzaju szopy, była też kostnica, ²⁾ której potrzeba tłómaczyła się ementarem koło kościoła.

Uwagę obserwatora zwraca wielkich rozmiarów kula oliwiana, podobno pamiątka najazdu Jerzego II Rakoczego 1657 r. wmurowana w ścianę boczną po stronie południowej. W tej samej ścianie tuż pod facyatą średnią wmurowane ręce i głowa w infule biskupiej. Są to szczątki figury świętego, wykopane w okolicy Drohobycza. Wśród drzew plantacyj kościelnych zasługuje na wzmiankę w kącie południowo zachodnim stuletnia przeszło topola biała i w stronie południowej dębczak, otoczony koszem żelaznym, 2 czerwca 1899 r. w setną rocznicę urodzin Ad. Mickiewicza zasadzony, przez Stanisława Hr. Tarnowskiego ze Śniatynki ofiarowany, oddany troskliwej opiece publiczności, jako „Dąb Mickiewicza“.

¹⁾ Kronika z r. 1797.

²⁾ Kronika 1797 r.

III. Wnętrze kościoła.

PREZBITERYUM, NAWY, KAPLICE, OLTARZE, CHÓR, BIBLIOTEKA, ZAKRYSTYA, OBRAZY.

Wstąp teraz widzu do środka świątyni. Kimkolwiek jesteś, młodym czy starym, prostaczkim czy uczonym, niepojęte uczucie zadumy i skruchy, czci i uwielbienia, przeniknie twą duszę, gdy spojrzysz na śmiałe sklepienia, na wyniosłe, potężne filary — uczucie uznania dla wiedzy i pracy i ofiar, złożonych tu przed pięciu wiekami. Bazylika trójnawowa, bez nawy poprzecznej: Główna nawa, prawie dwa razy dłuższa i nieco szersza niż boczne, od arkady do Wielkiego Ołtarza tworzy prezbiterium.

Sklepienia wszystkich trzech naw jednakowo wysokie podpierają dwie pary ośmiobocznych filarów potężnych a smukłych. Filary, połączone ze sobą ostrymi łukami a ze sklepieniem naw pięknymi wiązaniami krzyżowemi, dzielą kościół na trzy poprzeczne przejścia z jednej nawy bocznej do drugiej. Jednak filary i łuki ich są w niektórych miejscach popsute w swej architekturze przysłupami, podpierającymi chór i sklepienia kaplic lub zeszczone sztukateriami miernej roboty.

Pierwotnie była świątynia malowaną w kwiaty. W r. 1790 rozpoczęto ogólną restaurację. Zastanawiano się nad sposobem malowania. Przyjęto wniosek Antoniego Kikiewicza, ówczesnego komisarza policyi, aby malowano we freski, wnioskodawca zaś złożył na ten cel 800 florenów. Twórcą fresek, na sklepieniu ładnych, na ścianach mniej udatnych, był Andrzej Solecki, dzierżawca w Krechowicach ¹⁾, malarz tutaj głośny, powszechnie chwalony.

a) Prezbiterium kończy się absydą pięcioboczną z ośmioboku o sześciu oknach z południa i wschodu. Okna wschodnie zasłania ołtarz. Ta połowa prezbiterium, na której ustawiony Ołtarz W. jest o dwa stopnie wyższą od reszty powierzchni i oddzieloną balaskami antycznej struktury. Przy balaskach przyjmują wierni św. komunię. Za balaskami przed W. Ołtarzem duże, dębowe gradusy, pamiątka z kościoła pokarmelickiego.

¹⁾ powiat Dolina.

Wielki ołtarz, jak zresztą i inne tutaj ołtarze, w stylu barokowym, częściowo rzeźbiony, malowany na zielono, wyłaczany, o dwóch parach kolumn, imitacyi bronzu, ciemno nakrapianych, jest darem ks. komendarza Kocielskiego w r. 1760. Menza w tym ołtarzu murowana, cyboryum, tabernakulum drewniane, rzeźbione. Nad cyboryum stary obraz Matki Boskiej z Panem Jezusem, malowany na tablicy drewnianej stylem ruskim, z ruskim napisem podwiniętym pod ramki, przeniesiony z dawnego kościółka N. Panny Maryi — a w ołtarzu dopiero r. 1793 umieszczony. Nad tym obrazkiem, w środku ołtarza, na czerwonym polu, Chrystus Ukrzyżowany, pięknej rzeźby — pochodzi podobno z czasu erekcyi kościoła. Dawniej wisiał pod łukiem środkowym. W roku 1786 2 lipca w czasie nieszporów piorun otworem sygnaturki wpadł do kościoła i krzyż ten strzaskał, nie uszkodziwszy głównej figury. Wtedy to schowano go; — aż w r. 1789 z rozkazu plebana na 40-godzinne nabożeństwo w zapusty w ołtarzu umieszczono.¹⁾ Oby ten Chrystus swem cudownem ocaleniem uratował swój przybytek od upadku.

Pod krzyżem Matka Bolesna i św. Jan Ewangelista a po bokach obrazy łotrów. Nad krzyżem św. Bartłomiej Apostoł, dar cechu bednarskiego, wyżej Wniebowzięcie NMP. Pod wezwaniem tychto świętych kościół wzniesiono. Oba obrazy są dziełem Andrzeja Soleckiego — nadto Wniebowzięcie jest darem autora.²⁾

Na sklepieniu prezbiteryalnem jest Znalezienie i Podwyższenie św. Krzyża; z lewej strony po bokach więzadeł i na żebrach alegoryczne postacie i św. Ewangelisci; na ścianie tuż pod sklepieniem portrety królów polskich, którzy przywileje nadali kościołowi, tj fundator kościoła Władysław Jagiełło na koniu — obok na prawo Alexander, na lewo Stefan Batory — dalej na lewo konserwator kościoła na tronie Zygmunt Stary, obok Zygmunt III. niżej starościna Tarłowa. Po prawej stronie nad oknami: cesarzowa Marya Teresa, cesarz Józef II. i cesarz Leopold II.

Na ścianie lewej widzimy dwie ogromne tablice i dwie małe — tak samo na ścianie prawej. Wszystkie sporządzone w ostatnim dziesiątku XVIII w., a głoszą przeważnie dzieje kościoła w języku łacińskim.

¹⁾ Kronika 1797.

²⁾ tamże.

I. Monument z lewej strony bliżej ołtarza ma ramy suto zdobne; ornament górny wieniec z wawrzynów, środkowy z pastorału i krzyża, oddzielający mniejszą tablicę; ornament dolny z obłoków, wśród których otwarta księga z napisem „Novum Testamentum“, po bokach infula i biret. Tekst łaciński oryginalny podaje historię założenia kościoła.

D. O. M.

„Ecclesia Parochialis Drohobyensis e lapidibus quadratis et coctilibus exstructa, Deo vero, Trium atque Uni sub titulo Beatae Virginis Mariae in Coelum assumptae et in honorem Sanctae Crucis, tum SS. Apostolorum et signanter Sancti Bartholomaei dicata est. Primo lignea sub Casimiro Magno, Rege Poloniae e gente Piastorum postremo, creditur excitata, dum in Provinciam Russiae Colonis e Saxonia et e Polonia deductis. templa ritu Sanctae Romanae Ecclesiae per Russiam Rubram anno Dni MCCCXL sacrari coepere: vel quod verisimile videtur, circa annum Dni. 1370 sub Ludovico Hungariae simul et Poloniae Rege, cujus mater Elisabeth, soror Casimiri Magni, Provinciam Russiae appellatam nominibus Galiciae et Lodomeriae Majestate Regia gubernabat, tunc Ecclesia Parochialis in Drohobycz lignea sumpsit initium. Deinde Vladislaus Jagiellonius, Rex Poloniae et Magnus Dux Lituaniae, pæce per Russiam constituta, in oppidum Drohobycz adveniens victor, prima ecclesiae huius fundamenta religionis Catholicae anno Dni 1392 incrementa posuit. Haec, uti mole magna exstat perfecta, Reginae Bonae, e ducibus Sfortia, Sigismundi I. Regis Poloniae uxoris religiosissimae, Monumentum Augustum est. Ita sumptibus Regiis sublimem, Bernardinus de Lubieniec Wilczek, Archiepiscopus Metropolitanus Leopoliensis, omni soleritate adhibita anno Domini 1511 die 15 maii dedicavit. Sed variis Russorum, Tartarorum incursionibus vastata, seditione Cosacorum ac rusticorum duce Chmielnicki concussa, parochianorum suorum, vel maxime anno Dni MDCXLVIII (1648) – VII Idus Decembris afflicta et profanata fuit.

Ab Episcopis Premisliensibus sacris reddita, a Magistratu Populoque Drohobyensi decori suo semper restituta, tandem in ara maxima, statua Servatoris nostri, Crucis affixi, quae anno MDCCLXXXVI die VI nonas Julji, Cruce a Fulmine dilacerata mansit intacta, ex arcu Ecclesiae deposita, collocata est.

Anno 1789.

Dominica Quinquagesima.

II. tablica. Ornament górny tej tablicy stanowi herb miasta Drohobycza tj. 9 tołpi soli w trzech rzędach pod sobą tak, że w pierwszym rzędzie cztery, w drugim trzy, w trzecim dwie tołpie soli w kompartymencie, z którego rogi obfitości sypią kwiaty na ramy. Na ornament średni składają się wachlarze z płomieni wśród festonów liści cyprysowych. U spodu ornamentem jest skrzydlate popiersie starca z klepsydrą na głowie, co oznacza czas, po bokach kosy, na końcach po lewej stronie puhacz, po prawej kogut, alegoryczne ptaki. Tablica podaje cztery wieki, które kościół przetrwał i fundusze weń włożone, zaś tekst łaciński brzmi tak :

„Perenni memoriae ecclesia parochialis Drohobycensis variis tempestatibus iactata, initia erectionis fluctibus temporum immersa quaerit. In adservatis monumentis quanto adfectu in ecclesiam hanc essent Serenissimi reges Poloniae Vladislaus II., Casimirus III., Alexander, Sigismundus I., Sigismundus Augustus, Stephanus, Sigismundus III., Vladislaus IV, Joannes Casimirus Joannes III, abunde testatum fecere, dum ultra munificam dotem eidem ab immemorabili attributam et praeter nova beneficia adiecta, vel vetera firmata, hanc basilicam in tutelam et fidem Senatui populoque Drohobycensi in perpetuum tradidere. Inde magistratus Drohobycensis hunc totum ecclesiae ambitum, qui collis permodum urbi imminet, propugnaculis circumvallare, turri munire, et contra irruentium hostium impetus pro receptaculo uti. Ecclesiam ipsam e proventu praetorii reparare, sacerdotibus dotem perpetui proventus constituere, ministros ecclesiae, et pauperes xenodochii providere, quod si non e communi aerario, e privatis beneficiis piissimi cives Drohobycenses et Dorothea de comitibus in Tenczyn Tarłowa tum reverendus Antonius Kocielski commendarius Drohobycensis restaurarunt, dotarunt, ornarunt. Habuit ecclesia haec ab erectione rectores curatos Jacobum et Mathiam, saeculo XIV. Severinum et Johannem XV. regum diplomata meminere.

Dein capitulo cathedrali Chelmsi Sigismundo Augusto rege Poloniae in Krasnystaw anno Dni 1558 incorporata sub cura ac regimine capituli fuit. Postquam anno Dni MDCCLXXII regna Galiciae et Lodomeriae sub imperium venissent Mariae Theresiae Augustae, etiam ecclesia parochialis Drohobycensis rectoribus curatis post annos 230 restituta est, atque primus

is rector Ignacius a Josepho II Augusto Caesare et Rege anno Dni MDCCLXXXVIII die VIII decembris denuo est constitutus“.

Na ścianie południowej, bliżej ołtarza, I. tablica ma ornament górny z wawrzynów, wśród których umieszczony z pojezuickiego kollegium lwowskiego portret ks. jezuity superyora Marcina Laterny. Ornament średni — to okręt, zwinięty maszt złamany z banderą z „Imieniem Jezus“, przed nawą napis „Pro Christo“. Pod tem dwie palmy. Ornament dolny — woda, skały, wśród nich miecz i kotwica. Te emblemata dadzą się wyjaśnić życiem ks. Laterny drohobyczanina, utopionego przez Szwedów w podróży r. 1598. Krótką historję tego wypadku znajdziemy na tablicy w tekście łacińskim.

D. O. M.

„Cives Drohobycenses oculos animosque huc vertite! Civitatis vestrae lumen venerabilis Martinus Laterna in Drohobycz lucem vitae accepit, in hac ecclesia Baptismo illustratus, hic primis sanctioris vitae scintillis radiare coepit, easdem umbris religiosus in societate Jesu tutatus, Ignatianis ignibus ita auxit, ut theologiae Doctor inclaruerit.

Duorum regum Poloniae Stephani et Sigismundi III. concionator regius, mirum quo spiritus ardore et aulam et castra ad nitorem christianum expolivit; etiam in Leopoliensi metropolitana basilica concionibus lucebat, urbis illius saluti septennio allaborans. Neque Drohobycensibus obscura zeli reliquit indicia dum impetratis parochiali huic ecclesiae sedis Apostolicae certis gratiis, et scripta ad Drohobycenses epistola, aeternum urbi Drohobyciae praelucere voluit; tum volente rege Sigismundo classem contra rebellos Suecos, arma ferentem descendit, sed crudae aerae insufficiens, in patriam remissus a luteranis sudermanis, intercepta navi regia, dum catholicos ad omnia fortiter Christi causa toleranda hortatur, cognitus sacerdos et jesuita, calcibus ac fustibus concussus, vulnere multo saucius in mare praecipitatur.

Luce aeterna illuxit Martin. Laterna

Die 30-ma septembris 1598

ad decus

Liberae Regiae Civitatis Drohobycz e cive venerabili.“

II. tablica dla cesarza Józefa II i cesarza Leopolda II., którzy przywrócili kościół do dawnego stanu.

Górny ornament tworzy orzeł w armaturze, na ornament środkowy składa się berło owinięte wawrzynem, miecz gałęzią oliwną; u dołu zaś wieniec oliwny, po bokach wawrzyny, trąby. Tekst opiewa:

D. O. M.

„Aeternaeque memoriae Josephi II. Imp. Caes. Aug. Max. Germ. Hung. Bohem. Galiciae Regis Iustissimi. Quod sub potentissimi magnanimi Principis imperio ecclesia parochialis Drohobyensis rectoribus curalis reddita in Ius Patronatus et collationis a Majestate gloriose recepta, iura sua confirmata, et mesalia adsignata feliciter consequeretur quodque bonum, faustum felixque sit.

Imp. Caes. Leopoldo II. Max. Potent. Felici, Augusto; Germ. Hung. Bohem. Galiciae Regi Pacifico, Patri patriae Principi, religione, clementia, iustitia, aliisque insignibus virtutibus longe ornatissimo. Post restitutam villam Dobrowlany tamquam haereditariam ecclesiae et rectorum Drohobyensium dotem, post confirmata, antiqua et nova addita huic ecclesiae parochiali privilegia duobus regibus Dominis nostris, Augustae matris Mariae Theresiae Austriacae filiis, orbis Christiani Imper. Max. Pii Felicibus Victoribus ac Triumphatoribus semper Augustis, eadem ecclesia parochialis Drohobyensis Majestati eorundem devotissima regalium beneficiorum gratissima.

D. D.

Anno MDCCXCI.

Ius Patronatus

Huius parochialis ecclesiae esse Magistratus Drohobyensis Augustissima Majestas voluit fecitque — pro monumento eadem ecclesia notitiae inscribit.

Przy tych monumentalnych tablicach są małe, z czarnego alabastru, w mur wpuszczone, z napisem rytym. Na pierwszej po stronie ewangelii wypisana pamiątka zniesienia kościoła karmelickiego, wywiezienie stamtąd ciał na cmentarz miejski lub do kościoła.

O funestam rerum mortalium vicem! subsiste intuens hanc tabulam et humanae vicissitudini pro pietate tua condolento. Ecclesia carmelitana Drohobyensis, quorum mortales exuvias conservare in diem universalis resurrectionis videbat, ea ipsa ante evacuata sacris exstitit anno Dni 1789 die 25

Januarii. Tum sepulti ex illa translati ad paroch: civitatis coemeterium anno 1790 die 3-tia Mai, alio, quam sperare poterant, communem aeternitatem expectare coguntur; atque ex illis defunctorum cadaveribus duorum illustrium virorum, quorum beneficia maxima fuere olim in ecclesiam et Conv. P. P. Carm. Francisci de Nahujowice Nahujowski altariae Ssmae Trinitatis in hac ecclesia fundatoris, et Jacobi de Kopystno Kopystynski infra hanc tabulam sunt depositae exuviae. Simul quoque Antonii Gawiński salis cocturæ Droh. Inspectoris. Vide igitur, qui legis, quam in humanis nihil tutum, nihil stabile, ne mortuis quidem conceditur! proinde aeterna meditare, manibus eorum piis bona precator, sicque vivo — ut et cum vixeris — vivas! “

Druga tabliczka przy drzwiach zakrystyi, obok postać kobieca, wyobrażająca miasto Drohobycz z kartą kościoła w ręku.

Napis:

„Magnis auspiciis Magistratus Drohobyensis ecclesia Parochialis isto picturarum splendore et reliqua operum magnificentia e publico Liberae Regiae Civitatis Drohobycae aerario renovata, aucta, reparata; sub Praenob: Spectab: Dnis D. D. Francisco Majerhofer, Procons: Drohobyen: Praes: Magistratus — Joanne Cantio Lewandowicz Syndic: Civit: Drohob: — Onufrio Moczarski. Vincentio Piechowicz. Nicolao Truskawiecki assessoribus magistratualibus commissar: civitat: politico et uxore Catharina de Dziamski religioso studio et fidelissima pietate ducti erga augmentum decoris Domus divinae ex pecunia sua fornecem et arcum ecclesiae depingi iussere. Accepta beneficia ecclesia paroch: Drohobyensis posteritati gratissima,

P. P.

Anno MDCCXCI.

Po stronie epistoły przy ołtarzu pierwsza tablica o ornamente architektonicznym podaje wiadomość o byłym kościele Najś. P. Maryi, pierwszym w Drohobyczu.

»Quid non ae vilonga vetustas mutat? fuit huic ecclesiae filialis capella B. V. Mariae in suburbio Salinarum, haec catholicis Romanis ad incolendum oppidum Drohobycz convenientibus prima fuisse credebatur. Variis illa hostium vastationibus incendiis disiecta, eversa ac sedula civium Drohobyensium

cura semper reparata. Nova recens molitione a collatoribus restituta in regulatione ecclesiarum cessit anno 1788 pro ecclesia r. gr. cath. in Nowoszyce. Capella illa per aliquod tempus erat destinata pro sepeliendis parochianis. Ibidem quiescit Andr. Zmijowski Praepos: ecclesiae huius Vicarius, vitae austeritate, morum innocentia, zelo animarum singularis, sepultus cum communi civitatis luctu anno 1786. Ius patronatus illius capellae applicatae contionatori ordinario Drohobyceński, erat penes familiam Endryczków seu successores Sebastiani et Sophiae Dwornikowicze, proconsules Drohob: Ex ecclesiasticis fuere eius benefactores, Sebastianus Sadowski Drohob. Plebanus Stryi anno 1660. Zachar: Piasecki Drohob: cõmmen: anno 1663. Qui hoc legis, fortunam inconstantem adusa, mutationes temporum, quae fuere, vide, quae erunt, cogita et abi.“

Druga tabliczka po tej stronie przy konfesyonale proboszczówskim przechowuje pamięć mieszczan drohobyckich, dobrodziejów kościoła. Przy tablicy postać z wieńcem w prawej, z księgą zamkniętą w lewej ręce — trupie głowy, piszczele, znamiona śmierci, wieczności, uzupełniają ornament. Tekst:

„Monumentum pii et grati animi civibus Drohobyceńsibus in hac ecclesia fundatoribus Mathiae Ianioni cum Martino fratre Vicario eccl: Pro fundata Altaria SS.^{mi} Corporis Christi a Casimiro III. confirmata, anno 1445. Jacobo Gratialis cum successoribus Stanislao et Jacobo Piechacze. Pro concionatura ordinaria fundata et a Sigismundo confirmata anno 1567, Bernardino Najdakowski anno 1587. — Bartholomaeo Choronyk cum uxore Anna Dziezka anno 1673. Agathae Kondziurka viduae anno 1677. Pro agris hortisque suburbanis, ecclesiae inscriptis, donatis, sit requies et retributio aeterna.“

We framudze zamurowanego okna na lewo od ołtarza jest statua biało lakierowana — św. Ignacy z „Imieniem Jezus“ w jednej i księgą w drugiej ręce.

Pod ścianami stoją stalle z tutejszego kościoła pokarmelickiego po kasacie r. 1781., starożytniej struktury, rzeźbione, z pilastrami, z gzymsami, z geniuszami w środku, trzymającymi kościół, z kroksztynami, których liście spadają na dół i wydłużają się ku geniuszkom. W stallach lewych na oparciu są obrazy Ojców i Doktorów kościoła rz. kat. tj. zaczynając od ołtarza: 1. św. Augustyn, 2. św. Ambroży, 3. Imię Jezus Marya w promieniach, 4. św. Grzegorz, 5. św. Hieronim. W stal-

lach prawych — ojcowie kościoła greckiego: 1. od ołtarza św. Chryzostom, 2. św. Grzegorz z Nazianz, 3. Imię Jezus Marya w promieniach, 4. św. Bazyli, 5. św. Makary. Tymi obrazami zalepiono dawnych świętych Karmelitów po przeniesieniu stali do kościoła parafialnego. ¹⁾ W presbiteryum stoi pod ścianą południową przy arkadzie godny uwagi konfesyonał proboszczowski zwany z r. 1800 ²⁾ o czterech pilastrach — nadto suto zdobny obrazkami, jak Pan Jezus daje moc Apostołom odpuszczania grzechów nad głową spowiednika, św. Piotr i św. Magdalena nad głowami penitentów. Wierzchołek konfesyonału tworzy geniuszek, podtrzymywany kroksztynami, z językiem w płomieniach w jednej ręce, z biretem w drugiej — jestto allegorya sakramentu Spowiedzi. Na dwóch niższych kroksztynach dwa geniuszki w pozycyi siedzącej — jeden ze stulą, drugi z książką — zaś po bokach wazoniki. Z presbiteryum drzwi prowadzą do zakrystyi.

2. Nawa Główna (środkowa) od drzwi do arkady, malowana w latach 1792—1793 ²⁾ we freski, tj. na arkadzie „Sąd Ostateczny“ ³⁾ zaś na sklepieniu „Założenie Kościoła Powszechnego“ tj. Chrystus Pan podaje klucze św. Piotrowi. Ozdobą, ożywieniem nawy jest nagrobek — sarkofag, wpuszczony w ścianę filaru głównego i przyporne, z alabastru czarnego i białego, (tylko krzyż u góry drewniany, na czarno pomalowany, dodany później niepotrzebnie.) Dzieło znanego autora z napisu u góry: Hoc opus Sebastiani Czesek Cracoviensis civis — Leopoli 1573, wartości dużej, wspaniałe, z wieku XVI, wykonane artystycznie w stylu odrodzenia. Przedstawia postać kobietę w pozycyi leżącej na wezgłowie, w stroju z XVI w., z paciorkami w ręku. Pod spodem szczątek napisu, który w roku 1648 tatarzy i kozacy, szukając rzekomo tu ukrytych skarbów, w większej części wyrąbali. Z pozostałej resztki napisu całości nikt się nie domyśli.

Ona tho Katharzina Domv
 Będąc przedti Maczieia zon
 Skłore w stanie małzeski gdi vez
 Prędko Yą smiercz w sła wdowski

¹⁾Kronika z r. 1797.

²⁾ tamże.

³⁾ tamże: kosztem Antoniego Nikiewicza.

Potim zafrimarczila ti zalobne m . . .
 Znowu zasz na malzeski as slach . . .
 Ramvlte czterzi latha thak . . .
 Będacz ze wsech cznoth świetich jemu . .
 I przeziwsi piekni wiek w leczyech jusz-sz .
 Porwal Ya czas do onich tha rozko . .
 Gdzie ze wsithkich kłopotow yusz witchne
 A czialo jey spokoie thu lezi w th ¹⁾ . .

Częściowo znajdujemy, że to Katarzyna 3-cio voto Ramultowa, zapewne hojna dobrodziejka kościoła, żona administratora żup solnych za króla Stefana Batorego. ²⁾ Postać na sarkofagu lud tutejszy ma za królową Bonę, żonę Zygmunta I., za fundatorkę kościoła. Nad sarkofagiem obraz N. P. M. Wniebowzięcie, podobno utwór Dolabelli — Naprzeciw sarkofagu, więc pod prawym filarein, ambona, otoczona św. Ewangelistami. Nad nią baldachin, na którym cztery kroksztyny, w górze złączone, podtrzymują figurę „Dobry Pasterz“. Wejście po schodach w murze z kaplicy św. Anny. Nawę wypełniają cztery grupy ławek pod filarami; dwie grupy przedaie pochodzą z kościoła pokarmelickiego r. 1789. fundowane przez Jakuba z Kopystna Kopystyńskiego. ³⁾

Pod arkadą, przy pierwszej parze łuków popsutych galejrkami, są dwa ołtarze; na prawo ołtarz św. Trójcy — na lewo Bożego Ciała. Oba ołtarze ustawione tu w r. 1790 ⁴⁾ Obraz św. Trójcy jest płaskorzeźbą w drzewie, passerelą zwaną; wyżej płaskorzeźba bardzo ładna, wartościowa, św. Magdalena, niżej św. Jan Nepomucen, malowidło włoskiej szkoły, dar Karola Hilczera, komisarza solnych transportów. ⁵⁾ Portatył od ks. Karmelitów. W bazie cech tkacki miał światło.

W ołtarzu Bożego Ciała główny obraz »Wieczerza Pańska«, płaskorzeźba śliczna, wyżej św. Franciszek Seraficki, płaskorzeźba, niżej św. Erazm biskup, męczennik. W menzie portatył czarny, marmurowy, z relikwiami z kościoła pokarmelickiego. Cech bednarski miał w bazie światło.

¹⁾ Pisownia tu o tyle odmienna, że niema znaczków poziomych u góry w miejscu opuszczonego „m“.

²⁾ Kronika 1797. Ks. Marcin Laterna, Drohobyczanin, superior Kollegium OO. Jezuitów za Zygmunta III. listy do Drohobyczan wysyłał pod adresem Ramulta.

³⁾ tamże

⁴⁾ tamże.

⁵⁾ tamże.

Pod drugą parą łuków w środku kościoła, otwartych do sklepienia, nie zepsutych, umieszczone dwa ołtarze: Przemienienia Pańskiego na prawo, św. Antoniego na lewo. W pierwszym ołtarzu główny obraz, Przemienienie Pańskie, fundacyi cechu szewskiego. W górze obraz Matki Boskiej Bolesnej, niżej błogostawiony Jakób Strepa, arcybiskup halicki. Ołtarz drewniany bez kolumn, o dwóch pilastrach, ustawiony jeszcze r. 1780 ¹⁾ mensę ma puklastą. Cech szewski w podstawie miał dawniej światło. — Ołtarz św. Antoniego, ozdobniejszy niż poprzedni, o jednej parze kolumn, fundacyi Pawła Dziamskiego, burmistrza miasta Drohobycza r. 1791. Obraz św. Antoniego starożytny, złotony, kryty srebrną suknią, odnawiany przez Dziamskiego. Na zasuwie tego obrazu jest św. Kunegunda, niżej św. Marcin, biskup, fundowany przez mieszczanina drohobyckiego Marcina Kucharskiego, wyżej św. Ignacy i św. Ksawery wśród aniołów; między nimi świat i zamknięta księga: „Institutum Societatis Jesu“. Ten obraz fundował ks. Wincenty Piechowicz, eksjezuita, syndyk drohobycki. ²⁾

Trzecia para łuków przy drzwiach głównych zepsuta arkadami, przysłupami, podpierającymi chór; jednak nad chórem łuki otwarte pod sklepienie i zachowane w pierwotnej architekturze.

Chór terazniejszy z ~~organami~~, wystawiony w r. 1790, ³⁾ wyciągnięty na szerokość trzech naw, jest za długi, za wielki a niski. W nawie głównej, oparty na dwóch słupach przypornych, spojonych z głównymi filarami, i na dwóch słupach czworosłupnych. Trzy arkady i łuki między tymi słupami są ozdobione sztukaterią według architektury chóru, nad średnim łukiem w parapecie kompartyment drewniany z napisem z psalmu XCII „Domum tuam decet sanctitudo domine“, pod chórem w środku jest św. Sakrament Ołtarza. Dwa słupy przyporne w nawach bocznych i dwa przy ścianie zach. uzupełniają podporę chóru.

Aby ciemność, zwłaszcza w kątach naw bocznych pod chórem, rozprószyć, dano w obu końcach chóru duże perspektywy okrągłe, bez okien, obwiedzione kroksztylnami, ogrodzone dla bezpieczeństwa balaskami z prętów żelaznych, wygiętych w essy. Światło na chór pada z okna południowego, północne-

¹⁾ Kr. 1797.

²⁾ tamże

³⁾ tamże

go i zachodniego. Na galeryi chóru stoją aniołki gipsowe, figury świętych, wazony. Pod chórem przy wejściu zrobiono z części nawy sionkę z małemi drzwiami po bokach a dużemi, dwuskrzydłemi, oszklonemi, wprost na kościół. Schody na chór z nawy południowej prowadzą w użyty między główną ścianą a wewnętrzną, podpierającą częściowo sklepienie chórowe.

3. Nawa boczna prawa, południowa, ma kaplicę św. Anny zasklepioną, malowaną we freski: na sklepieniu Opatrzność Boska, św. Joachim, św. Anna i aniołki, na ścianie wsch. ołtarz, przy nim cztery panny: św. Agnieszka, św. Katarzyna, św. Apollonia, św. Tekla. Te freski ostatnie zasłania w stylu gotyckim bez wartości artystycznej ołtarz „Serca Pana Jezusa“, zakupiony w składzie przed kilkunastu latami. W bazie dawniejszego ołtarza miał cech kowalski światło. ¹⁾

Freski na ścianie pod oknem przedstawiają św. Jana Kantego i św. Walentego, patronów ubogich i chorych. Nad wyjściem z kaplicy do nawy bocznej napis: *Sacellum istud Divae Annae multo neglectum, afflictum, Ignatii Rectoris ecclesiae studium ab extremo vindicavit an. 1790.*

Światło do kaplicy pada z południa przez małe okno zakratowane. Nad kaplicą jest biblioteka, zasłonięta częściowo ze strony nawy głównej i bocznej przymurowanemi do łuków i filarów arkadami, galeryjkami, czem architekturę dawną popsuto, zresztą ku sklepieniu czystość stylu została. Wejście z nawy bocznej po schodach drewnianych, następnie w murze kręconych, kamiennych. Na drzwiach w murze napis ryty: *ad ecclesiae subsidium, religionis praesidium*; nad drzwiami sztukaterye barokowe: glob ziemski, krzyż, infuła biskupia, pastorał; odrzwia malowane. Biblioteka pokryta freskami z r. 1792 ²⁾; historia 70 tłumaczy Pisma Sw. w Alexandryi, portret ks. Ryckiego, ostatniego generała jezuitów z podpisem; jest tu obraz św. Ignacego Lojoli, biust Pawła Piaseckiego, biskupa przemyskiego, kronikarza; K. Orzechowskiego, kanonika przemyskiego; Herburt, starosty przemyskiego; na ścianie oblig wieczysty za ramką na dwie msze za ks. Gadomskiego, ofiarodawcy książek do biblioteki. Jest w szafach parę tysięcy książek treści historycznej, teologicznej, naukowej z wieku XV, XVI, XVII. Znajdą się bia-

¹⁾ Kr. 1⁷⁹⁷.

²⁾ tamże

łe kruki; najstarsze druki z Wenecyi z r. 1492; są rękopisy, dokumenty z pieczęciami. Dla kapituły przemyskiej miał zabrać biskup Sierakowski 120 dzieł — jak wspomina kronikarz. Dalsze freski w nawie są na sklepieniu: Św. Sakrament Małżeństwa, przy chórze na ścianie Kazimierz W. król polski, po złączeniu Rusi z Polską r. 1340, nadaje miastu Drohobyczowi prawa. Daje za herb miastu łoźpie solne. Wyznacza na kościół parafialny dla osiadających w Drohobyczu katolików obrz. łac. cerkiew Panny Maryi. Królowi składają hołd księża, szlachta, mieszczanie; pod chórem św. Sakrament Pokuty, nad chórem Władysław II. Król Polski, Wiel. ks. Litewski, będący w Drohobyczu, r. 1392, zakłada kościół, daje wieczyście kościołowi wieś Dobrowlany i grunta na przedmieściach drohobyckich za Jakuba plebana. Nad tym portretem fresk oznacza „Poświęcenie kościoła“; napis pod spodem wyjaśnia: Bernardyn Wilczek Arcybiskup Metropolita lwowski r. 1511 poświęca kościół parafialny drohobycki za Seweryna plebana“. W ścianie południowej tej nawy są drzwi, zamknięte, z napisem u góry „Domus Dei, Domus orationis“.

4. Nawa boczna, lewa, północna. Tu jest kaplica Matki Boskiej, sklepiąna przed r. 1790, ponieważ nad nią był chór z organami. Proboszcz ks. Jarocki zdjął sklepienie i materyał przeznaczył na budowę chóru obecnego ¹⁾. Remanent po dawnym chórze, i sklepieniu — to galeryjki od strony głównej i bocznej nawy na domurowanej arkadzie, parapety, drzwi założone, schody w murze. Łuki pod sklepieniem niepopsute. Freski kaplicy malowane r. 1793 ²⁾ są: na ścianie pod oknem św. Cyryl i Metody, pierwsi patronowie Słowian. Ołtarz Matki Boskiej barokowy, suto zdobny, obraz Matki Boskiej, głęboko osadzony w ramach złożonych, miał kiedyś suknię srebrną, dzisiaj drewnianą, posrebrzaną, wyzłacaną, kosztem Maciejowej Balickiej ³⁾; nad tym napis na tarczy: Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis, wyżej św: Józef w ramach, wawrzynami zdobnych, w kompartymencie z blachy mosiężnej wysrebrzanej ujętych. Nad ołtarzem „Imię Marya“ w promieniach złożonych; Mensa wypukła, portatyl z marmuru czarnego. Cech garncarski miał dawniej

¹⁾ Kr. 1797.

²⁾ tamże.

³⁾ tamże.

w bazie światło.¹⁾ W ścianie bocznej jest tabliczka pamiątkowa marmurowa: Juwenalowi Niewiadomskiemu, doktorowi medycyny, + 28 paźdz. 1838, poległemu za wiarę i ojczyznę w Mołozowie dn. 13 maja 1863 r. Strapiona Rodzina. Światło pada z głównego okna, w którym stoi potężny wazon, i z małego zakratowanego okienka poniżej. Na sklepieniu nawy fresk: św. Sakrament Chrztu; przy chórze cesarz Józef II. potwierdza miastu prawa. Przed cesarzem stoi rada miejska, niżej napis: „Józef II. Ces. Rzymski, Król. Gal. etc. r. 1788 miastu Drohobycz potwierdza prawa dawne, nadaje przywilej wolnego miasta królewskiego; oddaje Magistratowi Ius Patronatus kościoła parafialnego Drohobyckiego. Przysądza kościołowi meszne na przedmieściach Drohobyckich“. Nad chórem Ces. Leopold i ces. Franciszek II, przed nimi pleban ówczesny i kaznodzieja, napis odpowiedni brzmi: Leopold II. Ces. Rzymski, Krol. Galicyi, etc. 1790 r. Kościołowi oddaje wieś Dobrowlany; — zaś Franciszek II. r. 1792 kaznodzieję ordynariusza wraca kościołowi. Szpitalowi ubogich wyznacza prowent co roczny z żup drohobyckich; za Ignacego Plebana; wyżej fresk: wyróżnienie ludności w kościele przez tatarów i kozaków w pamiętnym roku 1648. W kącie pod chórem znów fresk: Sakrament Olejem św. Namaszczenie. Nad drzwiczkami w lewo przy kaplicy Matki Boskiej jest w przymurowanej ścianie wyźłobienie pionowe a w niem fresk, obelisk kreacyi nowszej, jak świadczy napis częściowo czytelny: Monumentum a Leone XII. Pont. Max. orbi universo et in hac ecclesia sub Leone celebranti MDCCCXXV, zaś przy wejściu do kaplicy Matki Boskiej Różańcowej na lewo, czarna, metalowa tablica w dwusetną rocznicę »Odsieczy Wiednia« z tekstem, złotemi iterami rytym, w brzmieniu odpowiedniem do okoliczności. Nad wejściem do kaplicy napis: Laudate Dominum in loco sancto Eius.

Nad tym napisem dość duże pionowe wyźłobienie w murze aż pod sklepienie. Tu wcale piękne, w barokowym stylu, umieszczone mauzoleum tj. postać młoda z krzyżem w rękę stoi na postumencie z napisem: Aurea pax vivis. pax sit aeterna defunctis; pod postumentem wazon z napisem: „Pio sacerdoti“, po bokach dziewice z podpisami: Sapientia — lewa trzyma tarczę z napisem: mortem ipsam superat virtus conjuncta la-

¹⁾ Kron. 1797.

bori. Virtus — prawa ma tarczę z napisem : *Maxima nosse mori vitae est sapientia ; vivit, qui moritur, si vis vivere, disce mori.* Niżej D. O. M. Restauratori ecclesiae, bono ovilis huius per XV annos Pastori Ignatio Jarocki, quem religio, sapientia, virtus, clarum posteris praedicant, anno post obitum eius III. salutis MDCCCV. Francis. Faygel grat. successor P. D. D. Napisy wyjaśniają kiedy i dla kogo nagrobek wzniesiono.

5. Kaplica Matki Boskiej Różańcowej dawniej św. Mikołaja. W ścianie północnej nawy lewej było główne wejście do kościoła, jak na początku wspomniano, do r. 1618. W tym roku kosaćstwo i talarstwo rzuciło się na kościół; w obronie jego padła ludność tu zgromadzona. Z powodu profanacji świętego miejsca zamurowano drzwi. W ostatnim dziesiątku XVIII w. rozpoczęto tu budowę kaplicy, wymienionej w nagłówku, i wykończono w r. 1800 za staraniem proboszcza Ignacego Jarockiego. Wtedyto otwarto do kaplicy ścianę ale bez drzwi. Rys poziomy kaplicy we formie kwadratu prawie, jeden bok bowiem wynosi 8·20^m, drugi 8·25^m. Dwa okna, zakratowane w ścianie zachodniej i wschodniej i małe cyrkulowe okienko w ścianie północnej nad ołtarzem, rzucają światło. Wejścia do kaplicy z zewnątrz niema. Sklepienie i ściany kryte sztukaterią lichej roboty, zresztą zębem stu lat bardzo zgryzioną. Pod ścianą północną ołtarz murowany, barokowy, w czterech kolumnach imitacji marmuru; w obu kątach przy wejściu są też kolumny potężne, ale ani te ani ołtarzowe nie sięgają pod sklepienie. W ołtarzu główny obraz Matka Boska Różańcowa z napisem u góry : „Zdrowaś Marjo“. Nad wejściem w kaplicy napis : *Locus an. : MDCXLVIII ab invasione his foribus in ecclesiam concitatae ruthenae plebis cum tartarorum turmis abiectus, ex sacrilega laniena in ecclesia civium Drohobyensium exsecratus, in sepulorum his tumulis funestus, sacello a fundamentis erecto ex profano sacer factus est et divino cultui ad religionis catholicae et ecclesiae parochialis augmentum per baptisterium consecratus an. Dni. MDCCC.* Na prawo tuż tablica, czarna, marmurowa w ścianie : *Panięci Ludwika Żółkiewskiej * 1847 † 1898 i jej córce Waleryi z Żółkiewskich Klimczyk 1866—1888. Pokój ich duszom.*

W kącie ściany wsch. grobowiec z piaskowca jak i inne biało lakierowany, zdobny w sztukaterye, z napisem: *Andrae Zmiejewski Vicario Drohobyensi. Inter obsequia parochialia ex amore cultus divini, ex zelo salutis animarum, ex abnegatione sui, corpus per afflictationes et incommoda extenuans cum maximo dolore civitatis et parochiae an. MDCCLXXXVI aeta. 31 cito e vivis ereptus post labores huius vitae in pace requiescit. Venerabili discipulo in poesi et rethorica Ignatius Rector ecclesiae dedit. Grobowiec przy ołtarzu: D. O. M. Antonio Kocielski Commendario perpetuo Drohobyensi, canonico chełmski, pro vindicata a ruina ecclesia, choro et organo et altaribus aucta, grata memoria.*

Na ścianie zachodniej grobowiec przy wejściu: *Felici Biliński Concionatori ordinario Drohobyensi, quem sacra et profana eloquentia commendavit, omnis litteratura excoluit, religio meritis ornavit, mors tempestiva dignum longiore vita an. MDCCXCVIII aet. 37 ceu pruna florem decoxit. Aureo Discipulo suus in schola rethoricae magister Ignatius Rector ecclesiae — posuit.*

Nagrobek przy ołtarzu, *D. O. M. Casimiro Osenki Commendario perpetuo Drohobyensi, Canonico Chełmski et Zamoscensi pro fundis in Drohobycz emptis et ecclesiae parochiali in dotationem inscriptis — monumentum. W kaplicy umieszczona chrzcielnica, na przykrywie której św. Jan Chrzciciel.*

6. Z prezbiteryum na lewo są drzwi do zakrystyi, z napisem u góry, że kościół zaczęto malować, restaurować w r. 1790 tj. „*Quae intra hanc ecclesiam collapsa erant, anno 1790 ad solidam firmitatem, ad subtilem venustatem disposita, ornata conspiciuntur*“. Daremnie szukałby obserwator zakrystyi dawnej, bo nową zbudowano r. 1882, w stylu odpowiednim kościołowi, jakby przytuloną do prezbiteryum po stronie północnej. Tabliczka na przysłupie, już mchem zarośnięta, oznajmia: *Odnawiał i oczyszczał, zbudował nową zakrystyę inżynier architekt Edmund Leon Ostojka Solecki. Więc w ciągu wieku jednego trzech Soleckich służyło naszemu kościołowi tj. malarz-artysta, inżynier- architekt i biskup na ostatku Z przedsiönka zakrystyi prowadzą schody na strych, zaś do piwnicy schodzi się drzwiami w posadzce w prezbiteryum.*

7. Posadzka jest w całym kościele jednostajna, z kamienia trembowelskiego, rżniętego w tafle arkuszowe, ale już w różnych

popsuta miejscach, czeka na wymianę. Jedynie kaplica M. B. Różańcowej ma podłogę z desek jodłowych.

8. Obrazów różnych, olejnych lub płaskorzeźb, ma kościół dwadzieścia przeszło, umieszczonych w ołtarzach lub porozwieszanych po ścianach. Piękna płaskorzeźba Wieczera pańska w ołtarzu Bożego Ciała, św. Magdalena w ołtarzu św. Trójcy, wartościowy jest obraz duży Wniebowzięcie N. M. P. pendzla Dotabelli ¹⁾ równie wysokiej wartości w ramach złożonych kopia słynnego Chrystusa na krzyżu Rubensa, wykonana przez Zygmunta Grunerloba Drohobyczanina i kościołowi darowana, umieszczona nad wejściem do kaplicy M. B. Różań. Zwraca też uwagę obserwatora obraz św. Barbary z bizantyńska malowany na tablicy, posrebrzany, pozłacany, lasserowany, wisi w kaplicy św. Anny na lewo. Obrazy olejne pendzla Andrzeja Soleckiego, twórcy fresek są: św. Stanisław, św. Wojciech, św. Bartłomiej, Wniebowzięcie i inne ²⁾; szkoły włoskiej św. Jan Nepomucen i św. Eliasz z kościoła pokarmelickiego. ³⁾ Wielką czcią otaczana Matka Boska z Dzieciątkiem Jezus na ręku w ołtarzu W. Staryto obraz, jak mówią z pierwszego w Drohobyczu kościoła N. M. P. w XV wieku, zresztą inwentarz z r. 1743 o nim wspomina; malowidło ruskie, suknią pozłacana, oprawa we formie tarczy, ujętej w suty kompartyment złoty, który na obrazku zlewa się ze suknią.

9. Było w kościele w dawnych wiekach 13 ołtarzy. Obok dzisiejszych, z wyjątkiem M. B. Różańcowej, był ołtarz św. Franciszka, św. Rochia, św. Mikołaja, św. Magdaleny, św. Barbary św. Krzyża. ⁴⁾

¹⁾ pod spodem napis: Ex Ara Maiore Translata.

²⁾ Kron. 1797 r.

³⁾ tamże.

⁴⁾ Inwent. 1743 r.

IV. Dzwonnica.

Resztką, co dobitnie stwierdza charakter forteczny kościoła minionych wieków, jest baszta, romańska budowa, kwadratowa, ma mury 3 met. prawie grube w parterze. 20 okien, przeważnie teraz zamurowanych, ma szerokie otwory w ścianach przeciwległych, dzisiaj bez bram, dach, kiedyś gontowy, zakończony krzyżem, toporem i strzałami,¹⁾ dzisiaj blaszany, spiczasty, zakończony kulą połączaną²⁾ z krzyżem. Jeszcze w połowie XVIII w. potrójnemu służyła celowi: była na poddaszu dzwonnica, co ogłasza mieszkańcom nabożeństwa radosne czy smutne, ostrzega przed niebezpieczeństwem pożaru czy obcego najezdcy — była redutą, co na lawetach kryła ogniste paszcze armat — była więzieniem dla jeńców lub przestępców. Przebyła baszta radosne i smutne koleje wspólnie z kościołem. Już była bez dachu u schyłku XVIII w., już jej cegłę z górnych kondygnacyi łamano do innej budowy³⁾ już zdawało się że zniknie — gdy wreszcie zlitowano się nad świadkiem zamierzchłych czasów — odrestaurowano i zamieniono ją na wspaniałą, oryginalną dzwonnice, jedyną może w tym guście.

Z tem wszystkim serce boli patrzeć na okazałą budowę kościoła blizką zagłady. Wszak wewnątrz ściany czarne, prochem zeszepeczone, tracą tynk, dekoracye, tu i ówdzie rysują się. A zewnątrz? Już mury popękane usuwają się; mech, trawa, drzewka w szczelinach rosną, wiatrom i niepokodzie w szerzeniu dzieła zniszczenia raźnie pomagają. Maluczko a ujrzymy rumowisko i nie będziemy w możności nawet tego powiedzieć, co przed 112 latami „Dla tak wielkiej reparacyi trzeba go zamienić na magazyn¹⁾” — Nie da Bóg — jeżeli tylko uchwałę rekonstrukcyi i reparacyi kościoła już powziętą miarodajne czynniki wnet w życie wprowadzą, a prawdziwi katolicy, dbali o chwałę Bożą i cenny zabytek przeszłości, w pierwszym rzędzie mieszkańcy tutejszego grodu, z datkiem wdowim pōspieszą.

W części historycznej c. d. n.

¹⁾ Inw. 1743.

²⁾ Opowiadają, że mieszczanie znosili na wyzłocenie dukaty, które dla upewnienia się kazali w swej obecności zużytkować.

³⁾ Kron. 1797.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

I. Skład grona nauczycielskiego

przy końcu roku szkolnego 1908.

A) Dla nauki przedmiotów obowiązkowych:

L. porz.	Imię i nazwisko nauczyciela	Stopień służbowy	Których przedmiotów uczył i w której klasie	Tygodniowo godzin
1	Józef Staromiejski	kierownik	j. łać. w kl. VIII. j. pols. w kl. VIII.	8
2	Jan Biela	prof. gosp. kl. VI., członek komisji etnograficznej Akademii Umiej., w Krakowie, zawodowca bibl. pols. dla młodzieży i bibl. dla ubogich uczniów,	j. łać. VI. j. grec. VI. j. pols. Vb, VII.	17
3	Szymon Ks. Cetnarski	prof. w VII. randze, katecheta obrz. rz. kat., członek Rady miejsk.	rel. rz. kat. I.—VIII.	16
4	Franciszek Chrzastowski	nauczyciel, zawodowca gabinetu rysunkowego.	rysun. I.—VIII.	26
5	Kazimierz Eliasz	prof., kustosz gabinetu fizykalnego, członek Rady miejsk.	matem. Va b, VI, VII, VIII. fiz. VII, VIII. prop. fil. VII, VIII.	26
6	Franciszek Ergetowski	zast. nauczyciela, gosp. klasy IIIb, zawodowca sali gimn., kierownik zabaw młodzieży.	hist. i geogr. Ia, IIIb Vb. gimnast. Ia, IIa b, IIIab, IV.	21

L. porz.	Imię i nazwisko nauczyciela	Stopień służbowy	Których przedmiotów uczył i w której klasie	Tygodniowo godzin
7	Feliks Gątkiewicz	prof., gosp. kl. IIa, zawiadowca zbioru map i obrazów.	jęz. pols. VI, hist. i geogr. IIa, IIIa, Va, VI, VII, VIII.	23
8	Adam Górski	zast. nauczyciela, gospodarz kl. Ib.	jęz. pols. Ic, IIb, IIIb, jęz. niem. Ib, geogr. Ic, gimnast. Ib, c.	22
9	Polieukt ks. Kmit	prof., tyt. Radca bisk. konsystorza gr. kat. w Przemyślu	rel. gr. kat. I.—VIII.	16
10	Tomasz Kostuch	zast. nauczyciela	jęz. łac. Ib, IIa, jęz. pols. IV.	19
11	Jan Łanocha	zast. nauczyciela	z powodu choroby od marca nie pełnił obowiązków służbowych.	
12	Anatol Łucyk	prof. gosp. kl. Vb.	jęz. łac. Vb, grec. IIIab, Vb.	21
13	Stanisław Majewski	zast. nauczyciela, gospodarz kl. Ic.	jęz. łac. Ic, jęz. pols. IIa, IIIa, jęz. niem. IIa.	19
14	Wojciech Niemiec	prof. gosp. kl. IV, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej.	jęz. łac. IV, jęz. grec. IV, VIII. jęz. niem. IV.	19
15	Witold Nowak	nauczyciel. gospod. kl. VIII, zawiad. bibl. niem. dla młodzieży.	jęz. niem. Vab, VI, VII, VIII.	20

L. porz.	Imię i nazwisko nauczyciela	Stopień służbowy	Których przedmiotów uczył i w której klasie	Tygodniowo godzin
16	Antoni Ogniewski	zast. nauczyciela, gospodarz kl. IIIa.	matem. Iabc IIab, IIIab, hist. natur. Ic.	23
17	Antoni Pado	prof. w VIII. randze, gosp. kl. VII.	j. łac VII, j. grec. VII.	9
18	Włodzimierz Paślawski	prof., zawiadowca biblioteki ruskiej dla młodzieży.	jęcz. rus. I.—VIII, i na kursie przygotow.	18
19	Franciszek Pytel	zast. nauczyciela.	jęcz. pols. Iab, Va, hist. i geogr. Ib, IIb, IV.	20
20	Walery Siczynski	prof., zawiadowca gabinetu przyrodniczego.	mat. IV., fiz. IV., hist. nat. Iab, IIab, IIIab, Vab, VI.	24
21	Jan Świtalski	zast. nauczyciela, gospodarz kl. Ia.	jęcz. łac. Ia, IIb, IIIb.	22
22	Stanisław Zbijewski	zast. nauczyciela, gospodarz kl. IIb.	jęcz. niem. Iac, IIb, IIIa.	21
23	Antoni Żubczewski	prof., gospodarz klasy Va.	jęcz. łac. IIIa, Va. jęcz. grec. Va. jęcz. niem. IIIb.	21

B) Nauczyciele poboczni:

1	Baruch Margulies	doktor filozofii, nauczyciel poboczny.	rel. mojż. I.—VIII.	16
---	------------------	--	---------------------	----

C) Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych :

L. porz.	Imię i nazwisko nauczyciela	Stopień służbowy	Których przedmiotów uczył i w której klasie	Tygodniowo godzin
1	Franciszek Chrzastowski	j. w.	geom. wykreśl.	4
2	Franciszek Ergetowski	j. w.	hist. kraju rodz. IIIb, gimn. dla uczniów z klas wyższych.	3
3	Feliks Gątkiewicz	j. w.	hist. kraju rodzinnego IIIa, VII.	3
4	Witołd Nowak	j. w.	śpiewu w dwóch oddziałach.	4
5	Franciszek Pytel	j. w.	hist. kraju rodzin IV.	1
6	Antoni Zubczewski	j. w.	kaligrafii w dwóch oddziałach	2

II. Zmiany w składzie grona nauczycieli w ciągu roku szkolnego 1903.

1. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 25. lipca 1902, l. 24.844 przeniosła zast. nauczyciela c. k. gimnazyum IV we Lwowie ks. *Antoniego Koteckiego* w tym samym charakterze do tut. zakładu.

2. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 25. lipca 1902 l. 28.858 przeniosła zast. nauczyciela c. k. gimnazyum IV we Lwowie *Jana Świtalskiego* w tym samym charakterze do tut. zakładu.

3. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 26. lipca 1902 l. 22.004 przeniosła zast. nauczyciela c. k. gimnazyum w Dębicy *Antoniego Ogniewskiego* w tym samym charakterze do tut. zakładu.

4. JE. Pan Minister W. i O. rozp. z dnia 6. sierpnia 1902 l. 22.666 w miejsce dyrektora dra *Franciszka Majchrowicza*, przydzielonego do c. k. Rady szkolnej krajowej, zamianował kierownikiem tut. zakładu *Józefa Staromiejskiego*, kierownika filii c. k. gimnazyum V. we Lwowie (Rozp. R. szk. z dnia 34. sierpnia 1902 l. 460, Pr.).

5. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 30. sierpnia 1902. l. 26.529 przeniosła zast. nauczyciela w tut. zakładzie *Bronisława Starzeckiego* w tym samym charakterze do c. k. gimnazyum w Samborze.

6. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 30. sierpnia 1902. l. 26.529 zamianowała kandydata stanu nauczycielskiego *Stanisława Majewskiego* zast. nauczyciela dla tut. zakładu.

7. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 30. sierpnia 1902. l. 26.529 zamianowała kandydata stanu nauczycielskiego *Adama Górskiego* zastępcą nauczyciela dla tut. zakładu.

8. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 7. września 1902. l. 28.302 przeniosła zast. nauczyciela w c. k. gimnazyum w Tarnowie *Franciszka Pytla* w tym samym charakterze do tut. zakładu.

9. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 7. września 1902. l. 28.301 przeniosła zast. nauczyciela w tut. zakładzie *Tadeusza Dropiowskiego* w tym samym charakterze do c. k. gimnazyum w Tarnowie.

10. JE. Pan Minister W. i O. rozp. z dnia 27. sierpnia 1902. l. 25.980 zamianował zast. nauczyciela w tut. zakładzie *Ludwika Kozłowskiego* rzeczywistym nauczycielem w c. k. gimnazjum w Brodach, (Rozp. R. szk. z dnia 8. września 1902 l. 489/Pr).

11. JE. Pan Minister W. i O. rozp. z dnia 27. sierpnia 1902. l. 25.980 zamianował zast. nauczyciela w c. k. szkole realnej w Krakowie *Franciszka Chrzęstowskiego* rzeczywistym nauczycielem dla tut. zakładu. (Rozp. R. szk. z dnia 8. września 1902. l. 489,Pr).

12. JE. Pan Minister W. i O. rozp. z dnia 22 sierpnia 1902. l. 25.855 zezwolił, aby prof. *Antoniemu Padzie* niżono czynności służbowe do połowy na przeciąg pierwszego półrocza.

13. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 9. października 1902. l. 32.794 zamianowała *Dra Barucha Marguliesa* nauczycielem pobocznym dla nauki religii mojżeszowej.

14. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 28. października 1902. l. 35 775 zatwierdza w nauczycielstwie dotychczasowego nauczyciela w tut. zakładzie *Waleryana Szczyńskiego* i nadaje mu tytuł c. k. profesora.

15. JE. Pan Minister W. i O. rozp. z dnia 28. października 1903. l. 17.202 przyznał VII rangę służbową ks. *Szymonowi Cetnarowskiemu*, katechecie tut. zakładu.

16. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 29 grudnia 1902. l. 41.346 zarządza, aby *Dr. Margulies* należał do składu komisji organizacyjnej, która przeprowadzać będzie egzamina dojrzałości, o ile go składać będą abiturycenci wyznania mojżeszowego.

17. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 26. grudnia 1902. l. 42.587 zamianowała kandydata stanu nauczycielskiego *Emiliana Barana* zast. nauczyciela w tut. zakładzie.

18. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 29. grudnia 1902. l. 39.807 zamianowała kandydata stanu nauczycielskiego *Jana Lanochę* zast. nauczyciela w tut. zakładzie.

19. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 26. lutego 1903. l. 975 zamianowała kandydata stanu nauczycielskiego *Tomasza Kostucha* zast. nauczyciela w tut. zakładzie.

20. JE. Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 28. stycznia 1903. l. 2.669 zezwolił, aby prof. *Antoniemu Padzie* zmniejsz-

szone liczbę godzin nauki do połowy na przeciąg drugiego półrocza r. szk. 1903.

21. JE. Pan Minister W. i O. rozp. z dnia 23. marca 1903. l. 8.764 zezwolił, aby zast. nauczyciela *Jana Lanoche* zastępowano do końca b. roku szkolnego.

III. Plan nauki.

Nauki poszczególnych przedmiotów udzielano według planów i instrukcyi e. k. Ministerstwa Wyznań i Oświecenia i e. k. Rady szkolnej krajowej; nauka rysunków odręcznych była w kl. I—VIII dla wszystkich uczniów obowiązkową, nauka gimnastyki obowiązywała wszystkich uczniów z kl. I—IV.

Sprawozdanie niniejsze zawiera tylko wykazy lektury z języków klasycznych, tudzież utworów polskich, ruskich, i niemieckich, nie objętych Wypisami a czytanych w całości.

Lektura z języka łacińskiego.

KLASA IIIa. Corn. Nep.: Aristides, Cimon, Epaminondas, Miltiades, Pelopidas, Themistocles.

Prywatnie czytali: a) IPHICR.: Borch Wojciech, Dobosi ewicz Stanisław, Feuerstein Leon, Hexel Jan, Hruszowski Józef, Kubala Mieczysław, Lauterbach Littmann, Mansberg Israel, Szajna Józef; b) PHOC.: Adamowicz Józef, Löw Abraham, Mansberg Józef, c) CON.: Kreisberg Salamon.

KLASA IIIb) Corn. Nep.: Aristides, Cimon, Epaminondas, Miltiades, Pelopidas, Themistocles.

KLASA IV. C. J. Caes. de bello Gallico Comm. I. 1—29, II, IV; P. Ovid. Nas. Metam.: Quattuor aetates, De Icaro; Trist: Ultima nox.

KLASA Va. Liv. ab urbe cond. I. II (1—32); Ovid. Metam.: Diluv., Deuc. et Pyrrha, Niobe, Daed. et Icar., Philem. et Bauc., Fast.: Arion, Trist.: de vita sua.

Prywatnie czytali: a) LIV. XXI: Buczacki Józef, Ciosłowski Józef, Gawlik Stanisław, Iyków Dymitr, Niemczycki Eustachy, Pawłowski Mieczysław, Piotrowski Stanisław, Strzelezyński Leon; b) OVID. Met. Proserp. de Orph. et Eur.: Baczyński Leon, Ciosłowski Stanisław, Fränkel Feiweł, Gawlik Stanisław, Piotrowski Józef.

KLASA Vb. Liv. ab urbe cond. I. II. (1—32); Ovid. Metam.: Diluv., Deuc. et Pyrrha, Niobe, Daed. et Icar., Philem. et Bauc.; Fast.: Arion; Trist.: de vita sua.

Prywatnie czytali: a) LIV. XXI: Maciurak Mikołaj, Wachtel Wilhelm b) OVID. Orph. et Eur., Phaet., Faun., Terminalia: Bechtloff Gustaw, Maciurak Mikołaj, Oryszkiewicz Julian, Silberschlag Mayer, Wachtel Wilhelm.

KLASA VI. Sall. bellum Jugurth, Cic. in Catilinam I. IV. Vergil.: Ecl. I. V; Georg. Laudes Italiae, Laudes vitae rusticae; Aen. I.

Prywatnie czytali: a) SALLUST. de Coniprat. Catilin.: Bryda. Chajes Saul, Dąbrowski, Fritz, Hopfinger, Kondrat Miron, Kornbaum, Kossak, Kuczera, Langrock, Ruhdörfer Mechel, Schutzmann, Seif. b) CIC. in Cat. II.: Chajes Saul, Goldhammer Izydor. Seif Izaak; II i III Schutzmann Ignacy. c) CAES. Bell. civil. I: Aschkanaze Izrael, Chajes Saul Kondrat Miron, Ruhdörfer Jakób, Ruhdörfer Mechel, Schutzmann Ignacy; I i II: Fritz Józef, Kuczera Mieczysław; d) CATULL. epit.: Dąbrowski Tadeusz.

KLASA VII. Cic.: pro Archia poeta, Phil. II, Cato maior; Verg: Aen VI, IX (175—502).

Prywatnie czytali: CIC. de imp. Cn. Pomp.: Bachstütz Izaak, Ettinger Samuel, Kalmus Ludwik, Katz Jakób, Krohn Mayer, Mansberg Leib, Sternbach Chaim, Sternbach Munisch, Rossberger Józef, Wegner Józef; CIC. Phil. I.: Bachstütz Izaak, Ettinger Samuel, Krohn Mayer, Katz Józef, Mansberg Leib, Rossberger Józef, Schreier Kalman, Sternbach Chaim, Sternbach Munisch, Schreier Kalmen; CIC. Lael.: Bachstütz Izaak, Mansberg Leib, Sternbach Chaim; VERG. Aen. IV i V: Baclschutz Izaak, Gerstenfeld Zallel, Kreisberg Samuel, Krohn Mayer, Mansberg Leib, Rossberger Józef, Schreier Kalmen, Sternbach Chaim, Sternbach Munisch; VERG. Aen. V: Kalmus Ludwik, Ettinger Samuel, Tarkowski Kazimierz, Łańcucki Adam, Zakrzewski Ryszard.

KLASA VIII. Hor. Carm. I. 1, 14, 21, 22, 31, 34, 37, II. 3, 13, 14, 15; III. 1, 2, 3, 4, 5, 30; IV. 2, 3, 14; Epod. 2, 7; Sat. I. 1, 9; Ep. II. 3, (1—150); Tac. Ann, I. 1—50.

Prywatnie czytali: HOR. Carm., Sat., Epist., Händel Józef; Epist. Waguann Samuel; b) CIC. pro Archia; Biela Adam, Josefsberg Natan Rosenblatt Izak, Rosenfeld Max; c) LIV. II: Händel Józef, Kaliane Littmann, Lindenbaum Leon, Tchórzelski Julian, d) TAC. Ann. II: Händel Józef.

Lektura z języka greckiego.

KLASA Va. Xenoph. Anab. I—VIII; Cyrop. I, II, III, VI, podł. Chrestom. Fiderera. Hom. Ilias; I, III (1—200).

KLASA Vb. Xenoph. Anab. 1—6; Cyrop. I, II, III, V. (podług Chrestom. Fidera) Homera Iliady ks. I i III (1—200).

Prywatnie; a) Anab. 7 i 9. Maciurak Mikołaj, Oryszkiewicz Julian, b) Cyrop. Pantea: Seif Hersch, Sussmann Maurycy.

KLASA VI. Hom. Ilias ks. III, VI, XVI. Herodota ks. VII. rozdziały: 1, 4, 5, 7, 8, 21—25, 33—41, 44—57, 100—105, 131—144, 172—177, 198—238; Xenophon. Memorab. I. 1—2, i Herkules na rozstajnej drodze,

Prywatnie czytali: HOM. Ilias II: Dąbrowski Tadeusz, Kondrat Miron, Kossak Aleks, Majewski Edward, Ruhdörfer Mechel, Seif Izaak; II i V: Chajes Saul, Fritz Józef, Kuczera Mieczysław, Schutzenan Ignacy; V i VI: Bryda Władysław.

KLASA VII. Dem. : Phil. I. Olynth. I i II; Hom. Od. I. 1—95, VI, IX, X, XI.

Prywatnie czytali: a) DEM: *περὶ τῆς εὐφρονης*: Alexandrowicz Oskar, Bachstütz Izaak, Krohn Mayer, Ettinger Samuel, Mansberg Leib, Rossberger Józef, Schreier Kalmen, Sternbach Chaim, Sternbach Munisch,

b) HOM. Od. V i VII: Bachstütz Izaak, Chajes Arnold, Ettinger Samuel, Kalinus Ludwik, Katz Jakób, Kreisberg Samuel, Krohn Mayer, Mansberg Leib, Panesch Mieczysław, Romański Józef, Rossberger Józef, Schreier Kalmen, Sternbach Munisch, Sternbach Chaim, Tarkowski Kazimierz, Wegner Józef,

c) HOM. Od. V: Gartenberg Wilhelm, Zakrzewski Ryszard, Łaucucki Adam, HOM. Od. VII. Alexandrowicz Oskar, Pałamar Grzegorz, Pałowski Roman, Wojtowicz Julian.

KLASA VIII. Platon: Apologia i Kryton, Sofokles: Edyp król.

Prywatnie czytali: a) PLAT. Lach. Händel Józef, Kahane Littmann, Tchorzelski Julian, Wagmann Samuel; Eutyfrona: Biela Adam, Kahane Littmann, b) SOF. Antygonę i Elektrę: Händel Józef; Antyg. Filokt. i Edypa Kol.: Wagmann Samuel, Filokt.: Tchorzelski Julian.

Lektura polska.

KLASA Vab. Oprócz następów, znajdujących się w Wypisach przeczytano w całości Mickiewicza „Pana Tadeusza.“

Prywatnie czytano i zdawano sprawę z dzieł: Kopia: Zbiór nowel; Sienkiewicz: Nowele tom I; A. Mickiewicz: Konrad Wallenrod; Malczewski: Marya; Byron: Więzień Czylonu; Syrokomla: Stare wrota, Urodzony Jan Dęboróg; Szajnocha: Barbara Radziwiłłówna.

KLASA VI. Czytano i zdawano sprawę z dzieł i wyjątków, zawarych w Wypisach Tarnowskiego i Wójcika, część I. do okresu VI.

Prywaźnie czytano i zdawano sprawę z dzieł: Kubala: Szkice historyczne; Sienkiewicz: Trylogia; Pasek: Pamiętniki; Krasicki: Pan Podstoli, Przypadki Mikołaja Doświadczynskiego.

KLASA VII. Oprócz Wypisów Cz. I. i II. do Słowackiego włącznie czytano w szkole w całości Niemcewicza: Powrót posła; Mickiewicza: Konrada Wallenroda; Malczewskiego: Maryę; Fredry: Śluby panieńskie.

Prywaźnie czytano dzieła: Koźmian: Pamiętniki; Korzeniowski: Kollokacya; Niemcewicz: Jan z Tęczyna, Lejba i Sióra; Sienkiewicz: Rodzina Połanieckich, Quo vadis; Kraszewski: Chata za wsią; Czajkowski: Wernyhora; Rodziewiczówna: Dewajtis; Fredro: Pan Geldhab, Pan Jowialski, Damy i Huzary.

KLASA VIII, Oprócz wypisów cz. II. czytano w całości w szkole: Słowacki: Lilla Weneda; Krasiński: Irydyon.

Prywaźnie czytano dzieła: Korzeniowski: Karpaccy górale, Spekulant; Kraszewski: Stara baśń, Chata za wsią, Powrót do gniazda; Prus: Lalka, Emancypantki, Faraon; Rydel: Zaczarowane Koło; Sienkiewicz: Quo vadis, Krzyżacy; Sieroszewski: Rysztau, Powieści chińskie; Wyspiański: Wesele; Zych: Myśli i żywot p. Podfilipskiego; Żeromski: Ludzie bezdomni.

Lektura z języka niemieckiego.

KLASA Vab. Stifter: Erzählungen, (Auswahl) nadto kl. Va. Das Nibelungenlied,

KLASA VI. Lessing: Emilia Galotti; Goethe: Hermann und Dorothea; Hauff: Lichtenstein.

KLASA VII. Shakespeare: Julius Caesar; Goethe: Goetz v. Berlichingen.

KLASA VIII. Schiller: Wallenstein I. II. III.; Kleist: Prinz v. Homburg; Goethe: Iphigenie auf Tauris.

Lektura z języka ruskiego.

KLASA V. Скит Манявский А. Могильницкого; Лис Микита І. Франка; Енеїда І. Котляревського; Месть Верховиньця, Страстний четвер М. Устияновича; Захар Беркут І. Франка; Іститутка Марка Вовчка.

KLASA VI. Свѣтогляд Українського народа І. Нечуя; І. Котляревського: Наталка Подтавка, Москаль чарівник; Г. Квітки-Основяненко; Салдацький патрет, Шельменько наймит; М. Костомарова, Кудеяр (повість.)

KLASA VII. II. Куліша: Досвітки, Орися; Нечуя Левицького: Над чорним морем; В. Чайченка: Соняшний промінь; О. Огоновського: Гальшка Острожска.

KLASA VIII. В. Барвінського: Скошений цвіт; І. Гушадевича: Сельські пленителенги; І. Франка: Учитель, Сон князя Святослава; К. Устияновича: Ярополк І. (драма); В. Грінченка: Ясні зорі; В. Ільницького: З ріжних країв і народів.

Nauka rysunków odręcznych

(dla klas od I—VIII obowiązkowo).

KLASA I. Przysposobienie do ozdób swobodnych na podstawie zasad geometrycznych. Ozdoby swobodne; liście i kwiaty stylizowane; łatwe kształty naczyń w rzucie geometrycznym. Materiał: Ołówek, farba. Objasnienia: Zastosowanie i znaczenie rysowanych ozdób.

KLASA II. Rysowanie z poglądu modeli geometrycznych o powierzchniach płaskich pojedynczo i w grupach ułożonych. Ciąg dalszy rysowania ozdób swobodnych o motywach z natury. Materiał: ołówek, farba. Objasnienia: Zasady rysunku perspektywicznego z poglądu. Wyjasnienia o rozwoju i celu ozdób.

KLASA III. Ciąg dalszy rysunku perspektywicznego z modeli o powierzchniach krzywych, Rysowanie ozdób płaskich o motywach z natury wziętych. Przejsie do ozdób plastycznych. Materiał: ołówek, farba. Objasnienia: Wyjasnienie ozdób rysowanych co do stylu, celu i zastosowania.

KLASA IV. Ciąg dalszy rysunku perspektywicznego według kształtów naczyń oraz architektonicznych części. Rysowanie bogatszych ozdób plastycznych tudzież motywów z natury. Materiał: ołówek, farba, węgiel. Objasnienia: nauka o stylach,

KLASA V. Rysunki figuralne: Wyjasnienia budowy anatomicznej głowy ludzkiej; rysowano podług odlewów gipsowych czę-

ści anatomiczne głowy ludzkiej tudzież formy roślinne i zwierzęce podług natury. Ćwiczenia w szkicowaniu. Materiał: ołówek, farba, węgiel (w danym razie pióro).

KLASA VI. Ciąg dalszy rysunku figuralnego. Rysowanie form zwierzęcych podług natury. Ćwiczenia w szkicowaniu. Materiał: ołówek, farba, kredka, węgiel. Objasnienia o stylach.

KLASA VII. Ciąg dalszy rysunku głów ludzkich z modeli gipsowych tudzież z natury. Ptaki i zwierzęta podług malarstwa natury. Ćwiczenia w szkicowaniu. Materiał: Ołówek, farba, węgiel.

KLASA VIII. Powtórzenie całego materiału na podslawie odpowiednich wzorów.

Nauka gimnastyki.

(dla klas I—IV obowiązkowa.)

KLASA I. Ćwiczenia rzędowe. Tworzenie rzędu i szeregu, obroty w miejscu i w pochodzie. Ćwiczenia wolne i laskami drewnianymi. Ruchy ramion, nóg i tułowia dwu i czterotaktowe. Ćwiczenia na przyrządach. Ćwiczenia elementarne z wywjadłem długim. Skoki wolne. Zwieszenia i pochody na drabinie poziomej i skośnej, wstępowania na drabinie pionowej, Wspinania na linach. Zwieszenia, podpory, woltyże kuczne i okroczne na poręczach. Mocowania liną.

KLASA II. Ćwiczenia rzędowe. Tworzenie dwurzędu i dwuszerogu, pochody skośne i zachodzenie. Ćwiczenia wolne i laskami drewnianymi. Postawy, obroty, poskoki, ruchy ramion, nóg i tułowia czterotaktowe. Ćwiczenia na przyrządach. Łączenie ćwiczeń elementarnych z wywjadłem długim. Skoki wolne. Ćwiczenia na drabinie poziomej, skośnej i pionowej. Woltyże na koźle. Wspinania na linie. Zwieszenia na drążku. Zwieszenia i wywijania na kółkach. Podpory i wywijania na poręczach. Mocowania liną.

KLASA III. Ćwiczenia rzędowe. Przybieranie z szeregu w rząd i z dwuszerogu w dwurząd.

Ćwiczenia wolne ciężarkami i laskami drewnianymi. Ćwiczenia na przyrządach. Skoki wolne. Woltyże na koźle. Poskoki i obroty na drabinie poziomej i skośnej.

Zwieszania i wstępowania tyłem na drabinie pionowej. Wspinania na linach. Pochody, poskoki i wywijania na drążku. Huśtanie na kółkach. Krążnik. Woltyże na poręczach. Mocowania liną.

KLASA IV. Ćwiczenia rzędowe. Tworzenie czwórek i przybieranie z czwórek w dwurząd. Ćwiczenia ciężarkami i laskami żelaznymi. Ruchy ramion, nóg i tułowia cztero i sześciotaktowe. Ćwiczenia na przyrządach; skoki wolne i z pomostu. Woltyże na koźle. Ćwiczenia na drabinach i na linach. Woltyże, kołowroty, wspieranie i wymyki na drążku. Huśtanie i obroty w huśtaniu na kółkach. Krążnik. Pochody, poskoki i woltyże na poręczach. Mocowania liną.

Nauka przedmiotów nadobowiązkowych

Historja kraju rodzinnego. Nauki tej udzielano według instrukcyi, poleconej przez c. k. Radę szk. kraj., w klasie III. i IV. po jednej godzinie tygodniowo, w klasie VII. w I. półroczu w jednej godzinie, w II. półroczu w 2 godzinach, wreszcie w klasie VIII. w I. półroczu w jednej godzinie tygodniowo. Remuneracya roczna wyznaczona po 100 koron za jedną godzinę nauki w tygodniu.

Kaligrafii udzielano uczniom I. i II. klasy w dwóch oddziałach po jednej godzinie tygodniowo. Ćwiczących uczniów w piśmie polskiem, ruskiem i niemieckiem podług wzorów, wypisanych przez nauczyciela na tablicy, tudzież podług wzorów Nowickiego i Piórkiewicza. — Remuneracya roczna za 2 godziny nauki wynosi 200 koron.

Śpiewu udzielano w dwóch oddziałach po dwie godziny tygodniowo. W oddziale pierwszym, przeznaczonym dla początkujących, uczono teoryi śpiewu, w drugim ćwiczących w śpiewie choralnym. Uczniowie oddziału drugiego śpiewali na głosy podczas nabożeństw w kościele i cerkwi, nadto wykonali kilka pieśni świeckich na wieczorku urządzonym na cześć Adama Mickiewicza i Tarasa Szewczenki. — Remuneracya roczna za naukę śpiewu wynosi 320 kor.

Ks. Polieukt Kmit czytał śpiewu cerkiewno-ludowego uczniom obrz. gr. kat. niższego gimnazjum każdej niedzieli i święta po pół godziny. Śpiewano: Незмінні часту ве-

чирні, утрєні, літургії, тропарі і кондаки воскресні, самогласні гласа 1. і 6, коляди і пісні набожні.

Poza godzinami nauki śpiewu zbierali się uczniowie pod dozorem nauczyciela śpiewu i w części u niego w części u nauczyciela prywatnego pobierali naukę na instrumentach dętych i smyczkowych. Orkiestra gimnazyalna odegrała udatnie kilka utworów na obchodach, urządzonych ku czci Ad. Mickiewicza i T. Szewczenki, tudzież pod koniec roku w niedzielę podczas nabożeństwa w kościele.

Geometrii wykreslonej udzielano uczniom kl. V—VIII. w dwóch oddziałach.

I. Oddział: Ćwiczenia w rozwiązywaniu zagadnień zasadniczych geometrii wykreslonej o punktach prostych i płaszczyznach z uwzględnieniem rzutni krzyżowej. Rzuty figur płaskich i wyznaczenie ich cieniów, rzuconych na rzutnie. Rzuty prostokątne brył.

II. Oddział: Perspektywa geometryczna i perspektywa wolna. Zasadnicze ćwiczenia perspektywy punktów prostych, płaszczyzn oraz brył z wyznaczeniem ich cieniów rzuconych.

Gimnastyka (nadobowiązkowa) **gry, zabawy i wycieczki.**

Na gimnastykę nadobowiązkową uczęszczali w tym roku uczniowie tylko z klas V—VIII. Ćwiczenia odbywały się w dwu oddziałach w dwu godzinach tygodniowo a mianowicie: a) Ćwiczenia rzędowe. Zachodzenie, dostawianie. b) Ćwiczenia wolne ciężarkami i laskami. Pochód łącznie z ruchami rąk i nóg. Bieg do 8. min. c) Ćwiczenia na przyrządach. Skok do 3:50 m. w dal a do 1:50 m. w zwyż. Kozioł: wsiady różne i zeskoki. Koń: wsiady, wyskoki, zeskoki, woltżyze. Drabina pionowa. Pochody o ramionach ugiętych. Drabina skośna: w zwieszeniu podskok w górę i w dół. Drażek: wymyki, przemyki, kołowroty, podmyki, odmachy, opusty, wymyk tyłem, wspieranie zamachem tylnym, wychwył. Poręczki: wyskok z rozbiegu, wywijanie o ramionach ugiętych, przewroty.

Na pauzach mniejszych używała młodzież ruchu na przyrządach, ustawionych na boisku, lub korzystała z przyrządów, przechowywanych na ten cel w zabudowaniu gimnastycznym.

Na pauzie większej urządzano pochody albo gry zbiorowe w grupach, układanych przez nauczyciela gimnastyki.

Ćwiczenia gimnastyczne odbywały się we własnej sali gimnastycznej, na wiosnę jednak i w lecie — o ile tylko pozwalała pogoda — na boisku gimnazjalnym. W czasie wolnym od nauki urządzali uczniowie krótkie popołudniowe wycieczki pod dozorem nauczyciela gimnastyki w najbliższe okolice miasta, gdzie oddawali się wspólnym grom i zabawom; nadto urządzono dwie wycieczki dalsze: jedną do skał w Uryczu, drugą dwudniową do skał w Bubniszczach, do Skolego i Ławocznego, obie pod przewodnictwem nauczycieli.

W sezonie zimowym Towarzystwo „Sokół“ pozwalało z całą uprzejmością uczniom gimnazjalnym korzystać ze ślizgawki, urządzonej jego kosztem na stawie.

IV. Tematy do wypracowań piśmiennych.

a) W języku polskim.

K i a s a V.

1. Wrażenia z wycieczki w okolice Drohobycza (dom.)
2. Dlaczego nauka zajmuje się ciągle starożytnym Egiptem? Na podstawie nauki historii. (szk.)
3. Bieg wypadków w jednej z przeczytanych nowel, zebranych i wydanych przez Kopię. (dom.)
4. Który z bohaterów Iliady zasługuje na większą sympatyę: Achilles czy Hektor i dlaczego?
5. Obraz zamierającego stopniowo życia w jesieni. (dom.)
6. Obyczaje staropolskie w dwu pierwszych księgach „Pana Tadeusza“ (szk.)
7. Wykazać cechy epopei na Odyssei Homera. (dom.)
8. Litawor, jego życie i charakter. (szk.)
9. Piękność ojczyznej przyrody. Na podst. czterech pierwszych ksiąg „Pana Tadeusza“. (dom.)
10. Jak opisuje nieszczęśliwy Arab śmierć swojej najmłodszej córeczki. Na podst. „Ojca Zadżumionych“ Słowackiego. (szk.)
11. Zwiastuny wiosny. Obraz budzącego się życia natury. (dom.)

12. Niebieska opieka tajnie nagradza uczynki człowieka. Na podstawie „Wiesława“. (szk.)
13. Wina i pokuta Jacka Soplicy. Na podstawie „Pana Tadeusza“. (dom.)
14. Papkin u reagenta. Według komedyi Al. hr. Fredry „Zemsta“. (szk.)

K i a s a Vb.

1. Jak przepędziłem wakacye? (dom.)
2. Zgon i pogrzeb Hektora. (szk.)
3. Posłowie Krzyżaków u Litawora. (dom.)
4. Powrót Tadeusza ze szkół. (dom.)
5. Polowanie na niedźwiedzia. Podług „Pana Tadeusza“. (szk.)
6. Przyjemności zimy. (dom.)
7. Opis kniei. (szk.)
8. W jaki sposób odwodzi Rymwid Litawora od przymierza z Krzyżakami? (szk.)
9. Treść i układ poematu „Ojciec zadżumionych“. (dom.)
10. Zamek Horeszków i jego dzieje. Podług „Pana Tadeusza“. (szk.)
11. Drohobycz z Wojtowskiej Góry. Opis. (dom.)
12. Treść i myśl zasadnicza gawędy A. Mickiewicza pt. „Popas w Upicie“. (szk.)
13. Wiosna i prace rolnika w tej porze. (dom.)
14. Filemon i Baucis. Opowiadanie podług Owidyusza. (szk.)

K t a s a VI.

1. Gerwazy a Dyndalski. (dom.)
2. Rysy obyczajowe w ustępie z „Żywota“ Reja: »Rok na cztery części podzielon«. (szk.)
3. Skreślić polityczny i społeczny stan Rzymu po wojnach zaborezych. Na podstawie historyi. (dom.)
4. Wyjście Skrzetuskiego ze Zbaraża. Na podstawie Sienkiewicza »Ogniem i mieczem«. (szk.)
5. Dworzenie w Polsce w XVI wieku. Według czytanych ustępów z Reya, Orzechowskiego i Górnickiego. (dom.)
6. Stosunek Kmicica do Janusza Radziwiłła. Na podstawie „Potopu“ Sienkiewicza. (szkol.)
7. Wykazać, że druga połowa w. XVI. jest dla literatury polskiej okresem najświetniejszym i najszcześniejszym. (dom.)

8. Woda jako żywioł pożyteczny i szkodliwy. (dom.)
9. Piotr Skarga jako patriota i prorok narodu. Na podstawie czytanych kazań. (szk.)
10. Polityczny i cywilizacyjny wpływ Rzymu na ludy Europy. Na podstawie historii. (dom.)
11. Ideał rycerza chrześcijańskiego w pojęciu Piotra Skargi i Szymona Starowolskiego. (szk.)
12. Skreślić stan polityczny i obyczajowy w Polsce w XVII. wieku. Na podstawie czytanych ustępów. (dom.)
13. Znaczenie Konarskiego w literaturze polskiej. Na podstawie lektury szkolnej. (szk.)
14. Skutki najważniejszych wynalazków w XV wieku. Według nauki historii. (dom.)

K l a s a VII.

1. Jakim usiłowaniami ludzi zawdzięczamy rozwój i postęp w znajomości krajów i narodów? (dom.)
2. O ile Niemcewicz napiętnował w „Powrocie posła“ starszalszacheckie przesady jako też obce naleciałości w dziedzinie obyczajów? (szk.)
3. O ile zajmują Włochy pierwszorzędne stanowisko w XVI. wieku? (dom.)
4. Którym okolicznościom przypisać należy rozwój satyry i komedii w epoce Stanisława Augusta? (szk.)
5. Treść poematu lub powieści, przeczytanej w domu z własnej pilności. (dom.)
6. Wykazać istotne znamiona ballady na podstawie „Świtezianki“, (szk.)
7. Grażyna a Iliada. (dom.)
8. Charakterystyka Wojewody. Na podstawie „Maryi“ A. Malczewskiego. (szk.)
9. Jak tłumaczy B. Zaleski smutny los Polski. Na podstawie domowej lektury poematu Zaleskiego „Duch od stepu“. (dom.)
10. Koleje życia Balladyny. Na podstawie „Balladyny“ Słowackiego. (szk.)

K l a s a VIII.

1. Która postać z powieści Sienkiewicza wywarła na mnie największe wrażenie i dlaczego? (dom.)
2. Dziejowe znaczenie bitwy pod Grunwaldem. (szk.)

3. Rozwiązać myśl zawartą w zdaniu Mickiewicza: „Ładem domy i narody słyną, Z jego upadkiem domy i narody giną. (dom.)
4. Która z postaci Słowackiego podoba mi się najbardziej i dlaczego? (szk.)
5. Obraz walki społecznej w „Nieboskiej komedii“ Zygm. Kraśńskiego (dom.)
6. Wincentego Pola „Pieśni Janusza“, ich powstanie i znaczenie. (szk.)
7. Znaczenie Ad. Mickiewicza dla młodzieży polskiej. (szk.)
8. Jakie koleje przechodziła poezja polska w XIX wieku. (szk.)

b) W języku ruskim.

K l a s a V.

1. Моє родинне місце. (Опис). (dom.)
2. Спир Ахілля з Агамемноном і его наслідки в дальшій акції Іліади. (szk.)
3. Сліди Гомерової Одиссеї VI кн. в іділлі Куліша „Орися“. (dom.)
4. Основанє Риму через Ромуля і его смерть. (На основі лектури Лівія). (szk.)
5. Сіль, її добуванє і ужиток. (dom.)
6. Геройска смерть Милоша Кобилича в еносі лицарским „Косове поле“. (szk.)
7. Похід Кира Молодшого на Кунаксу і битва з Артаксеркесом. (dom.)
8. Вихованє молодежи у Перзів. (Після Ксенофонта). (szk.)
9. Уголь камінний і его значіне в промислі. (Після науки природи). (dom.)
10. Захланність і її наслідки, на основі легенди „Богатий Марко“. (szk.)
11. Заслуги Періклеса для Атен. (dom.)
12. Характеристика князя Данила. (Після лектури шкільної). (szk.)
13. Причини нещастної доли Антиґони (dom.)
14. Вечер літний на селі. (szk.)

K l a s a VI.

1. Огонь яко приятель і неприятель чоловіка. (dom.)
2. Значіне пісень релігійно обрядових в відношеню до пор року. (szk.)

3. Причини упадку Римської річи поспіолитої. (dom).
4. Огород і школа. (Порівнанє.) (dom).
5. Подати перебіг мислий і основну гадку в думі козацкій „Про бурю на Чорному морі“. (szk.)
6. Значіне крови в устрою тіла чоловіка. (dom).
7. Характеристика головних осіб в драмі І. Котляревського „Наталка Полтавка“. (szk.)
8. Правдивий приятель а підхлїбця. (dom.)
9. Порівнати і виказати значіне поеми М. Пашкевича „Веснівка“ і Головацкого „Весна“. (szk.)
10. Який вплив здідало відкрите Америки на політичні і культурні відносини Європи? (dom.)

К л а с а VII.

1. Значіне пословиці „Не кай ся рано встати а з молоду учитись“. (dom.)
2. Естетичний розбір поеми Шевченка „Неофіти“. (szk.)
3. Які користи завдячаєм вивайденю штуки друкарської? (dom.)
4. Характеристика Стенана в повісти В. Барвіньського „Скошений цвіт“. (dom.)
5. Характеристика оповідань А. Стороженка „Споминки столітнього Микити Коржа“. (szk.)
6. Значіне пословиці „І гроши ни нащо, як розум ледащо. (dom.)
7. Характеристика Гальки в драмі Огонівського „Галька Острожека“. (szk.)
8. Річ до товаришів на основі слів М. Пашкевича: „Мово рідна, слово рідне, кто вас забував, Той у труди не серденько, але камінь мас“. (dom.)
9. Характеристика головної особи в повісти Кониського „Непремирена“ (szk.)
10. Вплив Франції на Европу за Людвіка XIV. (dom.)

К л а с а VIII.

1. Значіне середземного моря в діях старинного світа. (dom.)
2. Судовництво в старинній Русі. (На основі памятника „Правда руска“.) (szk.)

3. Пояснити і вказати стійність слів Шевченка :
Єсть на світі люди,
Сріблом, злотом сяють,
Здаєть ся панують
А долі не мають. (dom.)
4. Прикликане Варягів і похід Аскольда і Дира на Царгород.
(Після літописи Нестора). (szk.)
5. Вказати на яких правах Габсбургів займають Угри. (szk.)
6. Електрика і її значіне в теперішности. (szk.)
7. Характеристика князя Ігора в Слові о полку Ігора (szk.)
8. Подвиги короля Данила в чеській землі. (Після літописи Галлицко-Волинської. (szk.)

Tematy niemieckie.

K l a s a Va.

1. Pläne eines Schülers am Anfang des Schuljahres. H.
2. Die Arbeit der Menschheit (nach Geibels Gedichte „Aus dem Walde“.) S.
3. Grundzüge der Religion der Aegypter. H.
4. Das Bild des Montagsjahrmarktes in Drohobycz. S.
5. Grammatische Übung. (or. ind.)
6. Grundgedanke der Schillerschen Ballade „Bürgerschaft“. S.
7. Nutzen des Salzes. H.
8. Das Wasser im Dienste der Menschen. H.
9. Die Heldentaten des Herkules (n. d. Schullekt.) S.
10. Die Verwendung des Erdöls. H.
11. Schilderung meines ersten Frühlingausfluges. S.
12. Wie sollen wir die Sommerturnübungen im Freien zur Stärkung unserer physischen Kräfte ausnützen? H.
13. Warum ist uns der Wald im Sommer so angenehm?
14. Wie werd' ich meine Ferien zubringen?

K l a s a Vb.

1. Jak w Va.
2. Jak w Va.
3. Jak w Va.
4. Kurze Nacherzählung des Lesestückes „Das Birkenreis“. S.
5. Allgemeine Charakteristik der phönizischen Kultur. H.

6. Grammatische Übung. H.
8. Nutzen des Eisens. H.
- 9, Wie entsteht Regen und Schnee? S.
10. Die Sage von Romulus (nach Livius.) H.
11. Wie hat sich in Schillers Gedichte „Kraniche des Ibykus“ die Macht der Eumeniden geoffenbart? S.
12. Das Bild eines Gartens am Anfang des Frühlings. H.
13. Unsere Spiele im Freien. (mit Anl. d. Lehr.) S.
14. Jak w Va.

K l a s s a V I.

1. Über den Einfluss der Poesie auf die Menschen. H.
2. Wie beschwichtigt Zeus den Streit der Göttinnen in Goethes „Achilleis“? S.
3. Wohltun trägt Zinsen. H.
4. Die Lebensschicksale Kudruns. S.
5. Wie ist aus Rom, einer Republik, eine Monarchie geworden H.
6. Die Schürzung des dramatischen Knotens in Lessings „Emilia Galotti“.
7. Charakteristik einer Person aus Hauffs Roman „Lichtenstein“. H.
8. Charakteristik des mittelalterlichen Rittertums. H.
9. Was bewundern wir an Lessings Trauerspiele „Em. Galotti“? S
- 10 „Friede ernährt, Unfriede verzehrt“. H.
11. Wie hat sich Georg von Sturmfeder um den Herzog Ulrich v. Würt. verdient gemacht? S.
12. „Ungebauter Acker trägt selten gut Korn“.
13. a. Der Sohn und die Mutter.
b. Hermann und Dorothea am Brunnen.
c. Hermann und Dorothea auf dem Wege nach Hause.
14. Ballade und Romanze. (Ähnlichkeiten- Unterschiede). H.

nach Goethes
„Herm. u. Dor.“ H.
S.

K l a s s a V I I.

1. Aufgabe und Nutzen der Literaturgeschichte. H.
2. Inwieweit ist die deutsche Poesie des Mittelalters eine Abspiegelung des nationalen Lebens? S.
3. Die Gothen in der Geschichte und in der Sage. H.
4. Der Kampf der Schweizer mit den Leipzigern. S.

5. Brutus. (Nach Shakespeare's, „Julius Caesar“.)
6. Der dreissigjährige Krieg und dessen Folgen. H.
7. Das bürgerliche Trauerspiel in der deutschen Literatur des 18. Jahrhunderts. S.
8. Was bewundern wir in der Natur? Welche Gedanken erweckt in uns diese Bewunderung? H.
9. Goethes Erinnerungen an seine Kindheit. (Nach Dicht. u. Wahrh.) S.
10. Inwieweit war Schiller ein Opfer der zeitgenössischen Verhältnisse Deutschlands. H.

K l a s s a VIII.

1. Die Eisenbahnen in ihrer Bedeutung für unsere Zeit. H.
2. Die Lebensideale der Geistesheroen Deutschlands im 18. Jhrdt. S.
3. Undank ist der Welt Lohn. H.
4. Bau und Grundgedanke des Schiller'schen Gedichtes „Lied von der Glocke“. S.
5. Wallenstein. (Charakteristik nach Schillers Drama.)
6. Das griechische Theater. S.
7. Einfluss der Ströme auf die Kulturentwicklung. S.
8. Englands Anteil an dem geistigen Leben Deutschlands. S.

V. Tematy do piśmiennego egzam. dojrzałości

1. *Temat łacińsko-polski*: Sall. Hist. Oratio C. Aurelii Cottae eos.
2. *Temat polsko-łaciński*: Modrzejewski: O poprawie rzeczy publicznej r. 3. od słów: „Praw ten ma być warunek“ do słów: „lekkie karanie za mężobójstwo jest postanowione“.
3. *Temat grecko-polski*: Sofoklesa Ajas 1093—1125.
4. *Z języka polskiego*: Znaczenie wojen tatarskich w dziejach Polski i Rusi.
5. *Z języka ruskiego*: Ганнібаль а Наполеон I (Історичне порівнянє).
6. *Z języka niemieckiego*: Die Ursachen des Unterganges des mittelalterlichen Rittertums.

$$7. 1) 10 \left\{ \frac{y}{x} - 1 \right\} \cdot \left\{ \frac{y}{x} - 2 \right\} = 1.5849 \left\{ \frac{y}{x} + 1 \right\} \cdot \left\{ \frac{y}{x} + 2 \right\}$$

$$2x + y = 24$$

2) W trójkącie wynosi bok $a = 2\sqrt{3}$, wysokość nań spuszczonej 2, kąt $\alpha = 60^\circ$; obliczyć boki i kąty tego trójkąta.

3) Znaleźć miejsce geometryczne punktów przecięcia się prostych do siebie prostopadłych, z których pierwsze przechodzą przez punkt $A \begin{Bmatrix} -3 \\ +2 \end{Bmatrix}$, drugie przez $B \begin{Bmatrix} +6 \\ -4 \end{Bmatrix}$.

VI. Zbiory naukowe.

A) Biblioteka nauczycielska.

Biblioteka dla nauczycieli wykazuje obecnie 3002 pozycyi
W roku bieżącym przybyły do biblioteki nauczycielskiej następujące dzieła :

a) przez kupno: 1. Próchnickiego: Ćwiczenia łac. na kl. VII i VIII. 2. Regeln f. die deutsche Rechtschreibung. Gr-A. u. Kl-A. 3. Wężyk: Powstanie Królestwa Polskiego; 4. Żywot Tomasza Ostrowskiego, Rys wypadków kraj. od r. 1763—1817; 5. Słownik jęz. polskiego Z. 13 — 15; 6. Encyklopedia wychowawcza VI 1—5; 7. Thesaurus linguae latinae Vol. II. fasc. 3, 4; 8. Kuhlmann: Neue Wege d. Zeichenunterrichtes; 9. Micholitsch: Der Zeichenunterricht in der III und IV Klasse; 10. Brückner: Literatura religijna w Polsce; 11. Dzie duszycki: Mesyanizm polski a prawda dziejów; 12. Poradnik językowy T 1 i 2; 13. Szmurło: Przekład Iliady; 14. Hruszewski: Historia Rusy. T. 3; 15. Szewczenko: Dzieła T. 3—4; 16. Heintze: Deutscher Sprachhort; 17. Schönbach: Vom Lesen und Denken; 18. Birt: Unterhaltungen in Rom; 19. Bock: Lat. Rechtschreibung; 20. Cauer: Die Kunst der Übersetzens; 21. Collignon: Geschichte der griech. Plastik; 22. Helbig, Das homerische Epos aus den Denkmälern erläutert; 23. Collignon: Handbuch der griech. Archäologie; 24. Kammer: Ein ästhetischer Kommentar zur Hom. Ilias; 25. Vergilius: Aeneis v. Brosin.

b) Otrzymano w darze: d) Wydawnictwa Akademii Umiejętności w Krakowie, tomów 26.

c) Sprawozdania c. k. Rady Szkolnej krajowej o stanie wychowania publicznego od r. 1893.

γ) od innych: 1. Dr. Walter Nic. Clemm: Die Gallenstein-krankheit; 2. Jahrbuch der Export-Akademie des k. k. österr. Handels-Museums; 3. Piast: Aforyzmy o wychowaniu; 4. Dr. Piasecki: Współczesna gimnastyka.

δ) Prócz tego prenumeruje zakład następujące pisma: 1. Biblioteka uniwersalna; 2. Biblioteka warszawska; 3. Deutsche Rundschau; 4. Dwutygodnik katechetyczny; 5. Gazeta lwowska wraz z przewodnikiem literackim; 6. Geograph. Zeitschrift; 7. Lehrproben und Lehrgänge; 8. Literaturno-naukowy wistnyk; 9. Misye katolickie; 10. Muzeum; 11. Österr.-ung. Revue; 12. Pamiętnik literacki; 13. Poradnik językowy; 14. Przegląd filozoficzny; 15. Przegląd polski; 16. Verordnungsblatt Min. f. Cultus u. Unterricht; 17. Wszechświat; 18. Zeitschrift für österr. Gymnasien.

B. Biblioteka dla młodzieży.

a) POLSKA.

Polskie książki do czytania wypożyczano uczniom w dwa oddziałach: 1. dla klas wyższych co tydzień, 2. dla klas niższych co dwa tygodnie. Z biblioteki korzystali uczniowie klas III do VIII. otrzymując w klasach niższych dzieła stosowne dla swego wieku i uzdolnienia, w klasach zaś wyższych odpowiadające biegowi nauki szkolnej lub osobistym skłonnościom proszącego.

W r. 1902/3 zakupiono do polskiej biblioteki uczniów dzieła następujące: 1. Arcydzieła polskich i obcych pisarzy. Brody. T. 1—16; 2. Słowacki: Pisma pośmiertne T. 1—3; 3. Chmielowski: Nasza literatura dramatyczna T. 1—2; 4. Chmielowski: Dramat najnowszej doby; 5. Morawska: Złota ostroga; 6. Przyborowski: Szwedzi w Warszawie; 7. German: Przegląd dziejów lit. powszechnej. T. 2; 8. Bałucki: Zbiór nowel; 9. Rys historyczny kampanii 1809 w ks. Warszawskiem; 10. Ślęczkowska: Wśród dziejowej zawieruchy; 11. Raczyńska: Dzienniczek Hanusi Tynieckiej; 12. Rudnicka: Nowe wieczory czwartkowe; 13. Trzeciński: Orzeszkowej „Meir Ezofowicz“ dla młodzieży T. 1—2; 14. Kozłowski: Co i jak czytać należy?; 15. Klaczko: Wieczory florenckie; 16. Chmielowski: Stylistyka polska; 17. Ask enazy: Dwa stulecia; 18. Kraszewski: Polska w czasie trzech rozbiorów T. 1—3; 19. Gloger: Dolinami rzek;

19. Smarzewski: Wakacye w Anglii; 20. Album biograficzne zasłużonych Polaków i Polek (ciąg dalszy).

Biblioteka polska obejmuje obecnie 1293 dzieł w 1644 tomach.

b) RUSKA.

Z biblioteki ruskiej wypożyczano książki raz w tygodniu naprzemiennie uczniom z klas niższych i wyższych. W ubiegłym roku szkolnym zakupiono następujące dzieła: 1. Szekspir: Korolъ Dіr пер. Куліш; 2. Кравченко: На новий шлях; 3. Стороженко: Оповідання; 4. Короленко: Ліс шумить; 5. Гребінка: Байки; 6. Чайківскій: Співниці; 7. Бульвер: Остатні дії Помпеїв; 8. Донатинський: Беата і Гальшка; 9 і Франко: Про життя Ко-ниського; 10. Шекспір: Юлій Цезарь; 11. Хоткевич: Дивні пригоди Комаха Сангвіна; 12. Вахнянин: Оповідання і гуморески; 13. Ковалів: Громадські промисловці; 14. Франчук: Тирольські герої; 15. Картагенці і Римляне; 16. Гоголь: Вій; 17. Селянській: Англійські казки; 18. Вибір з поем Ко-ниського; 19. Веретелник: Шекспір в повістках; 20. Ібзен: Во-рог народа; 21. Франко: Карпатско-руське письменство; 22. Шин-тко: Вирід; 23. Коцовский: Замітки до „Слова о полку Ігоре-вім“; 24. Молієр: Тартюф; 25. Колеса: Столітє літератури; 26. Маковей: Панко Куліш; 27. Крушельницький: Артистка; 28. Левницький: Повісти і оповідання; 29. Королевский: Дві мо-гили; 30. Шіллер: Орлеанська дівка; 31. Кобилянська: Земля.

Biblioteka ruska obejmuje obecnie 343 dzieł.

a) NIEMIECKA.

Książki z biblioteki niemieckiej wypożyczano uczniom z klas IV—VIII co niedzielę. W r. szk. 1902/3 zakupiono nastę-pujące dzieła: 1. Goethes Werke v. Heinemann B 1, 5, 6, 7, 8, 12; 2. Witkowski: Goethe; 3. Heyse: Novellen vom Gardasee; 4. Viebig: Das tägliche Brot B. 1—2; 5. Ompteda: Maria da Caza; 7. Gotthelf: Uli der Knecht; 8. Die letzten Tage von Pompei; 9. Shelley: Der entfesselte Prometheus; 10. Hauff: Sämtliche Werke B. 1—5; 11. Koch: Richard Wagner.

C) Zbiór map i obrazów historycznych.

Map i obrazów historycznych liczy obecnie zakład sztuk 100, obrazów zaś do nauki biblii i filologii klasycznej sztuk 151. W bieżącym roku kupiono map 8.

D) Gabinet historii naturalnej.

Inwentarz gabinetu wykazuje z końcem r. 1901/2 pozycyi 821. W bieżącym roku szkolnym zakupiono następujące okazy: Biotyt, bazalt, diabas, dioryt, gneis, melafir, trachyt i porcelankę do działu mineralogicznego; model kwiatu *Malva silvestris*, przekrój pnia palmy, Zippel-Bollmann Repräsentanten einheimischer Pflanzenfamilien I. Abt. (Kryptog.) tablic 12., Müller-Pilling: Anschauungstafeln f. d. Pflanzenkunde tablic 7. do zbioru botanicznego; jako uzupełnienie głównego zbioru entymologicznego zakupiono 307 gat. owadów; do biblioteki podręcznej nabyto dzieła: Dr. Otto Wünsche: Schulflora von Deutschland I Teil. Die niederen Pflanzen; Hempel-Wilhelm: Bäume u. Sträucher des Waldes I. Theil.; Dr. Karl Kaiserling: Praktikum d. wissenschaftlichen Photographie.

Wielce pożytecznym przy nauce historii naturalnej okazywał się w tym roku OGRÓDEK BOTANICZNY, który ułatwiał w dni pogodne naukę botaniki na wolnem powietrzu. W urzędzeniu ogródka przeprowadzono pewne zmiany, zmierzające do tego, aby przystęp do każdej rośliny ułatwić. Zasadzono także większą ilość roślin wodnych i błotnych. Baseny, urządzone przez prof. Siczynskiego, umożliwiają także utrzymywanie dla celów szkolnych pewnych okazów do nauki zoologii.

E) Gabinet fizykalny.

Do inwentarza gabinetu fizykalnego przybyło w roku sz. 1903, 18 pozycyi od l. 554 do 571 mianowicie: dyament do krajania szkła, rama dębowa do aparatu fotograficznego, dłuto do drzewa, maszyna do robienia śrub, siekiera, lampka spirytusowa metalowa, szpatelki żelazne, szpatelki rogowe, termometr do okna, szwedzki aparat do gotowania, lampa łukowa, aparat do telegrafii bez drutu, telefon z mikrofonem, piłka do krajania metali, szalki do fotografii, dwie lampy naftowe, obiektyw do projekcyi o 60 mm średnicy, Kuweta do projektowania chemicznych doświadczeń. Nadto odnowiono utensylia szklane, które przez ciąg przeszł. 30 lat uległy w wielkiej części zniszczeniu.

Co do sprawy wyrobu we własnym zakresie przezroczycy optycznych, to w b. r. szk. sprawa ta rozwijała się dosyć pomyślnie; przedewszystkiem wysłano na wystawę środków

naukowych w Wiedniu, która odbywała się w czasie feryi wielkanocnych, grupy dyapozytywów, odnoszących się do geografii kraju i historii literatury; skutek wysłania był ten, że gimnazjum Maksymiliana w Wiedniu zamówiło w naszym zakładzie dyapozytywy widoków Galicyi.

W dalszym ciągu nie brakło zamówień do instytucji krajowych, głównym odbiorcą był c. k. Uniwersytet we Lwowie, któremu dostarczono około 800 sztuk, dalej c. k. Akademia handlowa we Lwowie, c. k. gimnazjum w Buczacz, Jarosławiu, Samborze i t. d.; ogółem dostarczono przeszło 1200 sztuk.

Skutek tego pomyślnego rozwoju jest ten, że zakład posiada prócz znacznej liczby gotowych dyapozytywów, ogromny stosunkowo zapas negatywów, bo około 1000 sztuk z rozmaitych działów wiedzy, tak że na życzenie kolegów z każdej gałęzi można mieć w kilku dniach dyapozytywy, ilustrujące naukę, co w znakomitym stopniu przyczynia się do jej uzmysłowienia.

F) Gabinet rysunkowy.

Ze zwyczajnej dotacyi zakupione zostały w tym roku do nauki rysunków następujące modele: 1. homar, 2. trzy muszle, 3. rogi baranie, 4. gadożer w locie, 5. karp, 6. tykwa, 7. dwie szyszki i książki: Kuhlmann: *Neue Wege des Zeichenunterrichtes* i Micholitsch: *Der Zeichenunterricht in d. III u. IV Klasse der Mittelschulen*. Liczba ogólna wzorów, książek, przyrządów i modeli przekracza cyfrę 3000.

G) Inwentarz muzyczny.

Inwentarz muzyczny powiększył się w bieżącym roku o następujące nuty i dzieła: 1. Dietz: *Podręcznik do nauki śpiewu*, cz. 1—3.; 2. Gall: *Pieśni kościelne*; 3. Gall: *Sześć pieśni narodowych*; 4. Sierosławski: *Pieśni kościelne*; 5. Gall: *Kolędy*; 6. Moniuszko: *Kozak*; 7. Moniuszko: *Intende voci*; 8. Moniuszko: *Pieśń wojenna*; 9. Köhler: *Szkoła do nauki fletu*; 10. Kietzer: *Szkoła do nauki helikonu*.

VII. Wykaz książek szkolnych na r. 19034.

KLASA I.

- RELIGIA (rzym.-kat.) Ks. Ślósarz, Katechizm religii kat. Wyd. 1. i 2. — (grec. kat.) А. Тороньский, Катехизм христ. катол.
- JĘZYK ŁACIŃSKI: Samolewicz, Zwięzła gram. jęz. łacińskiego; Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla I. klasy. Wyd. 2. i 3.
- JĘZYK POLSKI: Konarski, Zwięzła gramatyka języka polskiego. Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla I. klasy. Wyd. 2. i 3.
- JĘZYK RUSKI: Kocowski, Gramatyka jęz. ruskiego. Wypisy ruskie dla klasy I. szkół średn.
- JĘZYK NIEMIECKI: German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla I. klasy. Wydane 5.
- GEOGRAFIA: Benoni i Tatomir, Krótki rys geografii.
- MATEMATYKA: Baraniecki, Podręcznik arytmetyki i algebry. Część I. i II — Jamrógiwicz, Geometrya poglądowa.
- HISTORIA NATUR.: Nowicki-Limbach, Zoologia; Rostafiński, Botanika szkolna na kl. niższe.

KLASA II.

- RELIGIA (rzym.-kat.): Ks. Dąbrowski, Historia biblijna zakonu starego. — (gr. kat.): Тороньский, История библійна старо-го завіта.
- JĘZYK ŁACIŃSKI: Gramatyka jak w kl. I; Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla II. klasy.
- JĘZYK POLSKI: Konarski, Gramatyka jak w kl. I; — Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla II. klasy.
- JĘZYK RUSKI: Kocowskiego Gramatyka, Wypisy ruskie na kl. II.
- JĘZYK NIEMIECKI: German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy Wyd. 4.
- GEOGRAFIA i HISTORIA. Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna; Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część I.
- MATEMATYKA. Baraniecki, Podręcznik arytmetyki i algebry. Część I. i II. Jamrógiwicz, Geometrya poglądowa.
- HISTORIA NATUR. Zoologia i Botanika jak w kl. I.

KLASA III.

- RELIGIA. (rzym. kat.) Ks. Dąbrowski, Historia biblijna zak. nowego; (grec. kat.) Тороцький, Історія біблійна нов. завіта.
- JĘZYK ŁACIŃSKI. Samolewicz-Soltysik, Gramatyka jęz. łacińskiego Część II; Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy III.; Cornelius Nepos, wydanie Kłaka.
- JĘZYK GRECKI. Fiderer, Gramatyka języka greckiego; Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie.
- JĘZYK POLSKI. Małecki, Gramatyka jęz. polskiego. Wyd. 9. Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla III. klasy.
- JĘZYK RUSKI. Gramatyka Stockiego; Czytanka ruska dla III. klasy szkół średn.
- JĘZYK NIEMIECKI. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy III.; Petelenz, Deutsche Grammatik.
- GEOGRAFIA i HISTORIA. Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna; Semkowicz, Opowiadania z dziejów powsz. Część II.; Rawer, Dzieje ojezyste.
- MATEMATYKA. Baraniecki, Początki arytmetyki i algebrya Część III. i IV.; Jamrogiewicz, Geometrya pogładowa.
- FIZYKA. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas.
- HISTORIA NATUR. Wiśniowski, Wiadomości z mineralogii dla klas niższych.

KLASA IV.

- RELIGIA. (rzym. kat.) Ks. Jougan, Liturgika; (gr. kat.): Тороцький, Літургіка.
- JĘZYK ŁACIŃSKI. Samolewicz, Gramatyka jak w III. kl.; Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy IV.; Caesar, Commentarii de bello Gallico. Wyd. Terlikowskiego; Ovidius. Wyd. Skupniewicza.
- JĘZYK GRECKI. Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego; Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie.
- JĘZYK POLSKI. Małecki, Gramatyka jak w kl. III; Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla IV. klasy.
- JĘZYK RUSKI. Gramatyka Stockiego, Ruska czytanka dla kl. IV. szkół średnich.
- JĘZYK NIEMIECKI. German-Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla IV. klasy; Petelenz, Deutsche Grammatik.

- GEOGRAFIA i HISTORYA.** Semkowicz, Opowiadania z dziejów powsz. Część III.; Benoni-Majerski, Geografia austr.-węgierskiej monarchii; Rawer, Dzieje ojczyste.
- MATEMATYKA,** Baraniecki, Początki arytmetyki i algebry. Część III. i IV.; Jamrógiewicz, Geometrya pogładowa.
- FIZYKA.** Jak w kl. III.

KLASA V.

- RELIGIA.** (rzym. kat.): Ks. Jeż, Nauka wiary; (gr. kat.): Торопський, Догматика фунда. і аполотетика.
- JĘZYK ŁACIŃSKI.** Livius, Wyd. Majchrowicza; Ovidius, Wyd. Skupniewiczza; Gramatyka jak w III. kl.
- JĘZYK GRECKI.** Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Homera Iliada, Część I. Wyd. Sołtysika; Gramatyka jak w IV. kl.
- JĘZYK POLSKI.** Próchnicki Wzory poezyi i prozy.
- JĘZYK RUSKI.** Łuczakowski, Wzory prozy i poezyi dla klasy V.
- JĘZYK NIEMIECKI.** Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für V. Klasse.
- GEOGRAFIA i HISTORYA.** Zakrzewski, Historya powszechna, Część I.
- MATEMATYKA.** Baraniecki, Algebra; Mocnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas.
- HISTORYA NATUR.** Wiśniowski, Mineralogia i geologia; Roślafiński, Botanika szkolna dla klas wyższych.

KLASA VI.

- RELIGIA.** (rzym. kat.): Ks. Jongan. Dogmatyka szczegółowa; (gr. kat.): Торопський, Догматика частна.
- JĘZYK ŁACIŃSKI.** Sallustius, Bellum Jugurthinum, Wyd. Sołtysika; Vergilius, Wyd. Rzepińskiego; Cicero, in Catilinam, Wyd. Sołtysika, Gramatyka jak w kl. III.
- JĘZYK GRECKI.** Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta; Homera Iliada, Część I. i II. Wyd. Sołtysika; Herodot, ks. VII. Wyd. Terlikowskiego; Gramatyka jak w kl. IV.
- JĘZYK POLSKI.** Tarnowski i Wójeik, Wypisy polskie. Część I.
- JĘZYK RUSKI.** Barwiński, Ruska czytanka dla klas wyższych. Część I.; Wyimki z literatury XIX w. dla klas wyższych.
- JĘZYK NIEMIECKI.** Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VI. Klasse.

GEOGRAFIA i HISTORIA Powszechna. Zakrzewski, Historia powszechna. Część I. II. III; Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich.

MATEMATYKA. Algebra i Geometria jak w kl. V.; Kranz, Logarytmy.

HISTORIA NATUR. Petelenz, Zoologia dla klas wyższych szkół średnich.

KLASA VII.

RELIGIA. (rzym. kat.): Ks. Szczeklik, Etyka katolicka; (grec kat.): Ванлер-Пюрко, Етика.

JĘZYK ŁACIŃSKI. Cicero, De imperio Cn. Pompei, Pro Archia, Cato maior, Wyd. Sołtysika; Vergilius, Wyd. Rzepińskiego; Gramatyka jak w kl. III.

JĘZYK GRECKI. Homera Odyssea, Wyd. Jezienickiego; Demostenes, Wyd. Wolke-Schmidt; Gramatyka jak w kl. IV.

JĘZYK POLSKI. Wypisy polskie Tarnowskiego i Wójcika. Część I. Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego Cz. II.

JĘZYK RUSKI. Barwiński, Wyimki z literatury XIX w. Część II

JĘZYK NIEMIECKI. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VII. Klasse.

GEOGRAFIA i HISTORIA. Zakrzewski, Historia powszechna Część III.; Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich.

MATEMATYKA. Algebra i Geometria jak w kl. V.; Kranz, Zadania i zagadnienia; Kranz, Logarytmy.

FIZYKA. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas; Tomaszewski. Chemia.

PROPEDEUTYKA FILOZOF. Kozłowski, Logika elementarna.

KLASA VIII.

RELIGIA. (rzym. kat.): Ks. Jougan, Historia kościoła katolickiego; (gr. kat.): Ванлер-Стефанович, История католической церкви.

JĘZYK ŁACIŃSKI. Horatius, Wyd. Dolnickiego; Tacitus. Wyd. Staromiejskiego. Gramatyka jak w kl. III.

JĘZYK GRECKI. Platon, Apologia, Kryton, Wyd. Lewickiego; Sofokles, Antygona. Wyd. Majchrowicza; Homera Odyssea. Wyd. Jezienickiego; Gramatyka jak w kl. III.

JĘZYK POLSKI. Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego.

JĘZYK RUSKI. Ogonowski, Staroruska chrestomatya.

JĘZYK NIEMIECKI. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für VIII. Klasse.

GEOGRAFIA i HISTORIA. Głębiński-Finkel, Historia i statystyka austriacko-węgierskiej monarchii; Lewicki, Zarys dziejów.

MATEMATYKA. jak w kl. VII.

FIZYKA. jak w kl. VII.

PROPEDEUTYKA FILOZOFICZNA. Lindner-Kuleczyński, Wykład psychologii. Kraków 1895.

VIII. Pomoc dla biednych uczniów.

A) Bursy.

a) Bursa polska im. Adama Mickiewicza dla młodzieży gimnazjalnej narodowości polskiej, obrz. rz. kat., utrzymywała w ubiegłym roku 38 wychowanków. Zachowanie się ich było dobre, wynik klasyfikacji pomyślny. Bursą zarządza Wydział, którego prezesem jest Stanisław hr. Tarnowski ze Śniatynki; prefektem bursy był w ubiegłym roku prof. Siczynski, pomagał mu zaś w nadzorze prof. Nowak. Pomocy lekarskiej udzielali bezpłatnie pp. Dr. Pełczar i Dr. Kozłowski. W bieżącym roku Torzystwo przystępuje do rozszerzenia bursy na 50 wychowanków i budowy pawilonu izolacyjnego.

b) Bursa św. Jana Chrzciciela dla uczniów narodowości ruskiej, obrz. gr. kat., utrzymywała w tym roku 28 uczniów gimnazjalnych. Bezpośredni nadzór wykonywał p. M. Dub, em. kierownik szkoły. Wydatki pokrywano z opłat uczniów i dobrowolnych ofiar, wpływających na ręce prof. Paławskiego. Pomocy lekarskiej udzielali bezpłatnie pp. Dr. Kozłowski i Dr. Eliasiewicz.

c) Bursa im. Hirscha dla uczniów wyznania mojżeszowego nie utrzymuje dotąd internatu, lecz udziela zasiłków pieniężnych na opłatę szkolną, ubranie i utrzymanie. W ostatnim roku wydała na ten cel 2832 k. 52 h.

B) Puszki.

Fundusz ten powstaje z dobrowolnych datków, składanych a) przy wpisach b) przez uczniów i nauczycieli podczas egzort, c) przez instytucje lub innych Dobrodziejów. Rachunek z tego funduszu w roku 1902/3 tak się przedstawia:

1. DOCHÓD.

1. Pozostałość z r. 1902	105 k. 81 h.
2. Datek tut. Kasy Oszczędności	120 „ — „
3. Przy wpisach złożono	181 „ 35 „
4. Składki uczniów w czasie egzort	56 „ 83 „
Razem	<hr/> 463 k 99 h.

2. ROZCHÓD

1. Książki	14 k. — h.
1. Część opłaty szkolnej	20 „ — „
3. Opłata mieszkania, utrzymanie	42 „ — „
4. Ubrania	338 „ 37 „
Razem	<hr/> 414 k. 37 h.

Pozostaje zatem na rok przyszły 49 k. 62 h.

IX. Kronika Zakładu.

Rok szkolny rozpoczął się dnia 3 września 1902 uroczystem nabożeństwem w kościele parafialnym obrz. rz. kat.

Wpisy uczniów odbywały się dnia 14 i 15 lipca 1902 do klasy I. a 30 i 31 sierpnia do klas wszystkich.

Egzamin wstępny do klasy I odbył się dnia 14 i 15 lipca a następnie 1 i 2 września 1902. Do tego egzaminu przypuszczono w ogóle 155 uczniów publicznych i 2 prywatnych. Z tych reprobowano 31 uczniów publicznych.

W ciągu całego roku szk. zapisało się 519 uczniów publicznych i 12 prywatnych. Uczniów tych rozmieszczono w 13 klasach; klasa I miała 3 oddziały, klasy II, III i V po 2 oddziały, klasy zaś IV VI, VII, VIII po jednym.

Dnia 10 września i 19 listopada odbyło się uroczyste nabożeństwo żałobne za spokój duszy śp. Cesarzowej Elżbiety.

Dnia 19 września objął kierownik Józef Staromiejski kierownictwo zakładu. Od dnia objęcia służby w c. k. Radzie szkolnej krajowej przez dyr. Dr. Franciszka Majchrowicza aż do dnia 19. września kierował zakładem prof. Kazimierz Eliasch.

Dzień 14. października jako dzień imienin Najjaśniejszego Pana obchodził zakład uroczystem nabożeństwem.

Dnia 12. grudnia po kilkudniowej chorobie umarł śp. prof. JAN CHMIÓŁEK, który w zakładzie tuł. pełnił obowiązki nauczycielskie od września 1893 r. Grono straciło w nim serdecznego kolegę a uczniowie kochanego profesora, w którym mogli zawsze widzieć wzór pracowitości i sumiennego pełnienia obowiązków. W odprowadzeniu zwłok na miejsce wiecznego spoczynku, jak również w nabożeństwie żałobnem, odprawionem za spokój duszy zmarłego, wzięło udział całe grono nauczycielskie i wszyscy uczniowie.

Dnia 19 grudnia odbył się uroczysty obchód ku czci A. Mickiewicza w auli gimnazyalnej. Następnego dnia powtórzono część muzykalno-deklamacyjną dla publiczności w sali „Sokoła“. Dochód z wstępów przeznaczono w równych częściach dla trzech burs.

Dnia 4—7 kwietnia odbywały się rekolekcyje wielkopostne. Dnia 6 i 7, przystąpiła młodzież do spowiedzi Wielkanocnej.

Dnia 26 kwietnia odbył się uroczysty obchód ku czci T. Szewczenki w auli gimnazyalnej. Część muzykalno-deklamacyjną powtórzono dnia następnego dla publiczności w sali „Sokoła“, zebrany zaś dochód za bilety wstępu przeznaczono w równych częściach dla trzech burs.

W czasie od 7—13. maja odbywał lustracyę zakładu c. k. kraj. Inspektor szkół. Wielm. E. Dworski

Od 11—16 maja odbył się w zakładzie pisemny, a od 9—15 czerwca ustny egzamin dojrzałości pod przewodnictwem c. k. kraj. Inspektora szkół Wielm. E. Dworskiego. — Dnia 16 czerwca wręczono abiturjentom w sposób uroczysty świadectwa dojrzała.

Dnia 19 czerwca odwiedził zakład nasz ks. Karol Józef Fischer, Biskup-Sufragan przemyski. Po uroczystem powitaniu w auli przez kierownika i jednego z uczniów, przeplataniem śpiewami chóralnemi, przemówił ks. Arcypasterz, zachęcając młodzież do pracy, miłości Ojczyzny i wzajemnej wyrozumiałości, a następnie zapisał swe imię w księdze pamiątkowej zakładu.

Dnia 27 czerwca wzięła młodzież wraz z gronem nauczycielskiem udział w nabożeństwie żałobnem, odprawionem za spokój duszy śp. Cesarza Ferdynanda.

W ciągu roku młodzież szkolna przystępowała trzy razy do św. Sakramentów Pokuty i Oltarza, a w czasie wizytacji kanonicznej ks. Biskupa uczniowie rel. rz. kat. przystąpili także do Sakramentu Bierzmowania.

Rok szkolny zakończono dnia 15. lipca uroczystem nabożeństwem dziękczynnem i rozdaniem świadectw szkolnych,

X. Statystyka uczniów.

(Liczby drobniejszym drukiem oznaczają próby wystawione)

	K L A S A											Razem		
	la	lb	lc	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IV	Va	Vb	VI		VII	VIII
I. Liczba uczniów.														
1. Z końcem r. szkolnego 1902								IVA 31 IVb 36						
2. Z początkiem r. szk. 1903 przyjęto	41	37	35	42	36	30	29	67	46		35	23	20	441 ⁶
a) z innych zakładów:														
α) z promocyą	48	37	38	4	3	3	1	4	3	1	—	2	2	146 ⁵
β) repententów	—	—	—	2	—	—	1	1	—	—	2	—	—	6
γ) po przerwie przyjętych	—	—	—	—	—	—	—	0	—	—	—	—	1	1
b) z tulejszego zakładu:														
α) z promocyą	—	—	—	41	41	31	34	43	24	32	39	26	21	332 ⁵
β) repententów	2	6	8	1	2	6	4	6	4	1	4	3	—	47
γ) po przerwie przyjętych	1	3	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	8
Razem	51	46	49	48	46	40	40	54	32	34	45	31	24	540 ¹¹
3. W ciągu I. półr. przyjęto	—	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	5
„ „ „ ustąpiło	3	4	2	1	1	—	2	0	—	—	1	—	0	14
Pozostało z końcem I. półrocza	48	44	47	47	45	40	39	55	32	34	44	32	24	531 ⁹
4. W ciągu II. półr. przyjęto	—	—	1	—	1	1	—	2	—	—	0	—	—	5
„ „ „ ustąpiło	2	6	7	3	6	3	1	3	2	3	2	1	—	39
Liczba uczniów z końcem r. szk. 1903	46	38	41	44	40	38	38	54	30	31	42	31	24	497 ⁶

	K L A S A								Razem					
	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IV		Va	Vb	VI	VII	VIII
A) Według miejsca urodzenia.														
a) z Drohobycza i powiatu droh.	29	27 ¹	26 ¹	26	27	21 ¹	25	38 ¹	13	25	21	22	10 ¹	310 ⁵
b) z innych powiatów	17	10	15	17	13	17	12	16	16	5	21 ¹	7	13	179 ¹
c) z Węgier	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2
d) z Bukowiny	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	4
e) Anglii	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
f) Rosyi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
B) Według miejsca pobytu rodziców.														
a) miejscowych	17	28	31 ¹	21	34	23 ¹	27	25	13	18	28	20	16 ¹	301 ³
b) zamiejscowych	29	10 ¹	10	23	6	15	11	29 ¹	17	13	14 ¹	11	8	196 ³
C) Według umieszczenia.														
a) u rodziców	18	27	31 ¹	20	34	20 ¹	27	30	18	18	28 ¹	22	16 ¹	309 ¹
b) w bursie polskiej	5	—	—	10	—	6	—	7	4	1	2	1	—	36
c) w bursie ruskiej	7	—	—	6	—	5	—	2	—	6	1	2	—	29
d) na stancyach	16	11 ¹	10	8	6	7	11	15 ¹	8	6	11	6	8	123 ²
D) Według języka ojczystego.														
a) Polaków	33	27 ¹	32 ¹	36	30	29 ¹	25	44	23	16	34 ¹	24	20 ¹	373 ⁵
b) Rusinów	13	11	9	8	10	9	13	10 ¹	7	15	8	7	4	121 ¹

IV. Stypendy .

Liczba stypendystów	1	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	6
Ogólna kwota stypendyów	400	440	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	315	1295

V. Klasyfikacya uczniów.

a) Uzupełnienie klasyfikacyi za r. szk. 1902

Do egzaminu popraw. przeznaczono przy końcu r. 1902
 Egzamin poprawczy złożyło
 Egzamin poprawczy nie złożyło
 Egzamin uzupełniający złożyło
 Według tego wyniku ostateczny rezultat klasyfikacyi za rok szk. 1902 jest następujący :

Stopień celujący otrzymało	31 ¹	29	3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3	5	27 ¹
„ pierwszy	6	23	34 ¹	4	1	—	—	20	22 ¹	IVa 2 ¹ IVb 3 ¹	35	—	15 ¹	348 ³	
„ drugi	4	6	3	—	—	—	—	3	1	IVa 2	4	—	2	34	
„ trzeci	4	4	1	—	—	—	—	4	5	IVa 4	2	—	—	32	
Razem	41 ¹	37	42 ¹	35	36	30	29 ¹	46 ¹	35	IVa 3 ¹ IVb 3 ¹	—	—	20 ¹	441 ¹⁰	

b) Klasyfikacya uczniów z końcem r. szk. 1903.

Stopień celujący otrzymało	1	1 ¹	4	—	—	—	—	3	1	4	1	1	—	4 ¹	23 ²
„ pierwszy	29	22	29	20	27	24 ¹	25	19	36 ¹	36 ¹	19	19	29	16	334 ²
„ drugi	6	4	7	6	5	6	4	3	7	7	3	5	2	2	59
„ trzeci	8	8	3	3	5	2	6	2	3	3	2	3	0 ¹	—	48 ¹
Przeznaczono do egzaminu popr.	2	3 ¹	2	—	2	3	2	—	—	3	5	3	—	2	32 ¹
Przeznaczono do egz. uzupełn.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Razem	46	38 ¹	41 ¹	44	40	38 ¹	38	54 ¹	31	54 ¹	30	31	42 ¹	24 ¹	497 ⁵

XI. Klasyfikacya uczniów

za II. półrocze 1903.

KLASA IA,

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Gawlik Czesław

Stopień pierwszy:

Ambros Michał	Kanarienstein Samuel
Backenroth Salamon	Kelhoffer Dawid
Birnbaum Wolf	Kleinberg Fryderyk
Cybulski Józef	Kluzowicz Jan
Dulig Józef	Kmetyk Stefan
Fink Hersch	Książek Ferdynand
Goldhammer Stanisław	Kulec Karol
Hopfinger Hersch	Mikołajski Michał
Himmel Rafael	Nehowicz Włodzimierz
Händel Wolf	Szczur Jan
Josefsberg Mojżesz	Suszkiewicz Michał
Josefsberg Nachem	Słoński Włodzimierz
Kahane Abraham	Witwicki Michał
Kanarienstein Leon	Voise Henryk
	Zajączkowski Alfred.

Stopień drugi otrzymało 6 uczniów, stopień trzeci 8 uczniów, do egzaminu poprawczego po feryach z jednego przedmiotu przeznaczono 2 uczniów.

KLASA IB.

Stopień pierwszy:

Fedyna Roman	Nikorak Mikołaj
Goldhammer Henryk	Pola Michał
Jahn Bartłomiej	Roth Józef
Janczałek Henryk	Schergel Abraham
Jasienicki Eugeniusz	Schreyner Józef
Krajczyk Emil	Schulz Bruno
Kreisberg Berl	Schwarz Markus
Linn Eisig	Stern Abner
Löwenberg Jakób	Szczepanowicz Karol
Maczek Stanisław	Terlecki Mikołaj
Mansberg Samuel	Teśluk Eugeniusz
	Zdebski Włodzimierz.

Stopień drugi otrzymało 4 uczniów, stopień trzeci otrzymało 8 uczniów, do egzaminu poprawczego po feryach pozwolono przystąpić 4 uczniom (1 przyw).

KLASA IC.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Burghardt Bronisław Taubenfeld Karol (pryw.)

Stopień pierwszy:

Ciupka Ignacy	Meth Maksymilian
Czernecki Klemens	Partyka Ignacy
Diug Michał	Patla Kazimierz
Frommer Benedykt	Pełczyński Leon
Haluszka Mikołaj	Reich Salo
Hrapkiewicz Piotr	Sternbach Aleksander
Janocki Heryk	Trau Kelman
Josefsberg Leon	Wacławik Stanisław
Kaiser Baruch	Walter Jerzy
Kulinicz Teodor	Weingarten Dawid
Lityński Tadeusz	Welt Filip

Stopień drugi otrzymało 7 uczniów, stopień trzeci 8 uczniów, do egzaminu poprawczego po feryach pozwolono przystąpić 3 uczniom.

KLASA IIA.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Fedorowski Maryan Gawlik Michał
Rajchel Jan Semec Bazyli

Stopień pierwszy:

Altmann Jeremiasz	Lippmann Emanuel
Berger Mojżesz	Majewski Bronisław
Brazeliten Baruch	Melnyk Andrzej
Ciosłowski Klemens	Munisch Michał
Dąbrowski Kazimierz	Pomeranz Wolf
Dub Teofil	Popel Teodor
Jednaki Julian	Ratajski Wiktor
Konwicki Henryk	Rozenbusch Maksymilian
Kreisberg Izak	Rothenberg Alojzy
Kuhmerker Leon	Stankiewicz Bronisław
Kuźmin Stanisław	Sternbach Jakób
Lachowicz Tadeusz	Suszkiewicz Piotr
Lecker Izak	Wagner Michał
Leśniański Józef	Woszczyński Stanisław

Zeńczak Maryan.

Stopień drugi otrzymało 6 uczniów, stopień trzeci 3 uczniów, do egzaminu poprawczego z jednego przedmiotu po feryach przeznaczono 2 uczniów.

KLASA IIB.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Reinharz Hersch

Stopień pierwszy:

Antler Mojżesz	Kindyj Julian
Berger Abraham	Kuspyś Eustachy
Blaustein Henryk	Landes Aron
Bohonos Mikołaj	Liebermann Wilhelm
Bokser Süsche	Lustig Szymon
Buchwald Leopold	Lopuszański Longin
Czystohorski Józef	Mayer Feliks
Durchschnitt Israel	Mermelstein Jakób
Flecker Oskar	Rabach Mojżesz
Fritz Jan	Rohrberger Abraham
Hermann Ernest	Schuster Fabian
Horowitz Herman	Serwacki Stanisław
Ilnicki Neonyli	Szypajło Julian

Trau Schaje.

Stopień drugi otrzymało uczniów 5, stopień trzeci 5, do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono uczniów 2

KLASA IIIA.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Dobosiewicz Stanisław	Kubala Mieczysław
	Mansberg Izrael

Stopień pierwszy:

Antlerówna Guścia (pryw.)	L'Etanche Jan
Adamowicz Józef	Lovell Adam
Fojda Julian	Löw Abraham
Borez Wojciech	Łebiszczak Jakób
Dauerman Salamon	Michajłowski Teofil
Feuerstein Łazarz	Napadiewicz Stefan
Fleischer Hermann	Pater Bronisław
Gaudyak Leon	Pospizel Wolimir
Hexel Jan	Szayna Józef
Janowicz Mirosław	Słoński Julian
Jarmuła Władysław	Szarnagiel Józef
Keleman Miron	Szwabowicz Tadeusz

Urbanowicz Sebastyan

Stopień drugi otrzymało uczniów 6, stopień trzeci 2, do egzaminu poprawczego po feryach z jednego przedmiotu przeznaczono 3 uczniów.

KLASA IIIB.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Gerstenfeld Jakób

Stopień pierwszy:

Bartoszewski Władysław	Ładyka Włodzimierz
Brüch Józef	Niemulowicz Teodor
Buchwald Józef	Nikorak Izidor
Chajes Markus	Rerutkiewicz Stanisław
Duciak Michał	Strzelezyński Łucyan
Gawlik Tadeusz	Terlecki Michał
Händel Salamon	Turner Samson
Herbst Edward	Turner Wolf
Kondrat Antoni	Urich Romuald
Kreisberg Bernard	Wałuch Michał
Kreisberg Samuel	Wawryk Mikołaj
Kuziów Onufry	Zajączkowski Kazimierz
	Zbijewski Kornel

Stopień drugi otrzymało uczniów 4, stopień trzeci 6, poprawić z jednego przedmiotu po wakacjach pozwolono 2.

KLASA IV.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Dobek Franciszek	Freymann Salmuel
Hammerschmid Benjamin	Kniażyński Jerzy.

Stopień pierwszy:

Baczyński Michał	Linn Eisig
Backenroth Jakób	Łobos Kazimierz
Biliński Jan	Marków Bartłomiej
Eidelsheim Salomon	Mazurkiewicz Jan
Eisenstein Bernard	Niementowski Jerzy
Goldhammer Stanisław	Paska Michał
Händel Aron	Pokorny Gwido
Heiss Chaim	Przybylski Józef
Hruszowski Mojżesz	Rozenberg Abraham
Ilnicki Roman	Rozner Chaim
Jahn Maryan	Rudawski Bazyli
Janowicz Arseni	Rutz Franciszek
Jolles Nuchem	Smolnicki Józef
Kelhoffer Izidor	Tiegermann Leopold
Kitz Józef	Unger Marcelli
Kuhmerker Aleksander	Wojtowiec Ignacy
Kusznir Daniel	Zajst Karol

Zeńczak Jan

Zgud Walenty
Petrykówna Zofia (pryw).

Stopień drugi otrzymało 7 uczniów, stopień trzeci 3, do egzaminu poprawczego przeznaczono 3, do uzupełn. 1.

KLASA VA.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Gawlik Stanisław

Stopień pierwszy:

Baczyński Leon

Lindenbaum Markus

Borysławski Mikołaj

Niemczycki Eustachy

Ciosłowski Józef

Nigbor Mieczysław

Fedytnik Michał

Pawłowski Mieczysław

Feigler Leib

Pawłowski Roman

Fränkel Feiwel

Pełczyński Julian

Gartenberg Izrael

Piotrowski Stanisław

Hampel Franciszek

Strzelczyński Leon

Ilyków Dymitr

Widacki Stanisław

Witr Zygmunt

Stopień drugi otrzymało 3 uczniów, stopień trzeci 2, do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów.

KLASA VB.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Iwasiwka Michał

Bechtloff Gustaw

Pasieczynski Nestor

Białogłówna Józef

Pełchaty Kuźma

Czarnik Maryan

Ruhrberg Mendel

Kocko Mikołaj

Seif Hersch

Kucij Grzegorz

Silberschlag Majer

Lachowicz Marcin

Sussman Maurycy

Maciurak Mikołaj

Wachtel Wilhelm

Nikorak Włodzimierz

Weiss Wilhelm

Oryszkiewicz Julian

Zintel Jan

Zrębowicz Roman

Stopień drugi otrzymało 5 uczniów, stopień trzeci 3, do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów.

KLASA VI.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Bryda Władysław

Chajes Saul

Stopień pierwszy:

Allerhand Saul	Kornbaum Samuel
Antonów Andrzej	Kreisberg Wiktor
Aszkanase Izrael	Kubala Józef
Barchasz Zisze	Kuczera Mieczysław
Bobrzyński Władysław	Langrock Tobiasz
Chajes Teofil	Lauterbach Majer Naftali
Dąbrowski Tadeusz	Lustig Mojżesz
Derszko Leon	Majewski Edward
Drozdowski Bronisław	Rosen Berisch
Freund Mendel	Ruhdörfer Jakób
Fritz Józef	Ruhdörfer Me hel
Goldhammer Izidor	Schaeffer J e z y Henryk
Grech Włodzimierz	Schutzmann Ignacy
Hopfinger Ignacy	Seif Izaak Leizer
Hornicki Teofil	Soja Zdzisław
Kalmus Emil Seweryn	Waltenberger Bronisław
Kondrat Józef	Waltz Józef
Kondrat Miron	Zinader Joel

Dwóch uczniów publicznych otrzymało stopień drugi, jeden uczeń prywatny stopień trzeci, do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

KLASA VII.

Stopień pierwszy:

Aleksandrowicz Oskar	Łańcucki Adam Lech
Bachstütz Izaak	Mansberg Leib
Biliński Włodzimierz	Pałamar Grzegorz
Brunné Władysław	Panesch Mieczysław
Chajes Arnold	Paśławski Roman
Czyczuła Jan	Romański Józef
Ettinger Samuel	Rossberger Józef
Gartenberg Wilhelm	Schreier Kalmen
Gerstenfeld Zallel	Skałka Karol
Gruszkiewicz Teodor	Sternbach Chaim
Kalmus Ludwik	Sternbach Munisch
Katz Jakób	Tarkowski Kazimierz
Kreisberg Samuel	Wegner Józef
Krohn Meyer	Wojtowicz Julian

Zakrzewski Ryszard.

Dwóch uczniów otrzymało stopień drugi.

KLASA VIII.

Stopień pierwszy z odznaczeniem;

Biela Adam	Jabłońska Eugenia (pryw).
Händel Józef	Tchórzelski Julian
	Wagmann Samuel

Stopień pierwszy:

Becher Samuel	Kwieciński Karol
Czupkiewicz Michał	Liebermann Melech
Gulaj Grzegorz	Lindenbaum Lewi
Josefsberg Natan	Podlusi Teodor
Kahane Littmann	Popkiewicz Stanisław
Koladżyn Maryan	Rosenfeld Max
Kreppel Michał	Sternbach Aron
Kunaniec Aleksy	Waltenberger Antoni Tadeusz

Stopień drugi otrzymało 2 uczniów, do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

XII. Wynik egzaminu dojrzałości.

1). Do egzaminu zgłosiło się w b. r. szk

a) uczniów publicznych	19
b) eksternistów	2
	<u>Razem 21</u>

Komisya egzaminacyjna pod przewodnictwem c. k. krajowego inspektora szkół, WP. Emanuela Dworskiego uznała:

a) za dojrzałych z odznaczeniem uczniów publ.	4
b) za dojrzałych uczniów publ.	11
c) za dojrzałych eksternistów	2
d) przeznaczyła do egz. popr. z jednego przedmiotu uczniów publicznych	2
e) reprobowała na rok uczniów publicznych	2
	<u>Razem 21</u>

Ustny egzamin odbywał się w dniach 9, 10, 13, 15 czerwca,

Wykaz imienny arbitryentów:

a) dojrzałych z odznaczeniem:

Biała Adam, Händel Józef, Tchórzelski Julian, Wagmann Samuel;

b) dojrzałych:

Apfelgrün Fischel (ekst), Czupkiewicz Michał, Gulaj Grzegorz, Ilnicki Jan (ekst), Josefsberg Natan, Kahane Littmann, Koladżyn Maryan, Kunaniec Aleksy, Kwieciński Karol, Lindenbaum Lewy, Rosenfeld Max, Sternbach Aron, Waltenberger Antoni.

XIII. Do wiadomości rodziców i opiekunów.

Wpisy uczniów na r. 1903/1904, odbywać się będą w dniach 30. i 31. sierpnia r. b. Późniejsze zgłoszenia nie będą uwzględnione.

Do zapisu winni się uczniowie zgłosić osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów, przedłożyć świadectwo z ostatniego półrocza i zapłacić 2 kor. na zbiory naukowe; uczniowie nowo do zakładu wstępujący mają wykazać się metryką, (uczniowie wyzn. mojż. przepisaniem świadectwem urodzin), świadectwem szczepienia ospy lub rewakcynacyi odbytej nie dawniej jak przed rokiem i uiścić takse wstępną w kwocie 4 koron 20 h.

Egzamin wstępny do I klasy odbywa się w 2 terminach: z końcem roku szkolnego 15. i 16. lipca i dnia 1. i 2. września. W każdym z tych terminów rozstrzyga się o przyjęciu ucznia stanowczo, a powtórzenie egzaminu wstępnego w innym zakładzie jest wzbronione.

Do egzaminu wstępnego do klasy I. ma każdy uczeń przynieść z sobą książkę polską i niemiecką z IV kl. szkoły ludowej i przybory do pisania.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do kl. I.:

a) *Z religii*: wiadomości, których według teraźniejszego rozkładu nabyć powinien uczeń w pierwszych czterech latach obowiązkowej nauki szkolnej w szkołach czteroklasowych.

b) *Z języka wykładowego*: Czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli; opowiadanie treści większymi ustępami, znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom i piśmienny rozbiór jednego zdania pojedynczego z kilku zwykłymi określeniami.

c) *Z języka niemieckiego*: Czytanie płynne i zrozumiałe, znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimków (osobistych, dzierżawczych, wskazujących i względnych),

odmiany słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej, tudzież odmiana najwykleszych czasowników mocnych, zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych, poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść poda się uczniom przed podyktowaniem w języku wykładowym.

d) *Z rachunkow* : Pisanie liczb do miliona włącznie, biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitemi, pewność w tabliczce mnożenia, znajomość ważniejszych miar metrycznych
Egzamina poprawcze odbędą się dnia 30. i 31. sierpnia.

Opłata szkolna w kwocie 30 kor. na każde półrocze musi być złożoną w pierwszych sześciu tygodniach każdego półrocza. Uczniowie klasy I. złożą ją za I. półrocze w ciągu miesiąca listopada.

Według rozp. c. k. Rady Szk. kraj. z dnia 15. kwietnia 1904 l. 7312 ma każdy uczeń między 1. a 15. lutego złożyć 1 kor. na cele zabaw szkolnych,

Rodzice i opiekunowie powinni zasięgnąć wiadomości w Dyrekcyi przed umieszczeniem ucznia na stancyi, aby uniknąć często niemiłych następstw. Również jest obowiązkiem rodziców i opiekunów porozumiewać się często ze szkołą o postępie i prowadzeniu się uczniów. W tym celu będą się gromadzili panowie profesorowie co drugą niedzielę po nabożeństwie w sali konferencyjnej i z całą gotowością będą udzielali potrzebnych wyjaśnień.

W Drohobyczu dnia 15. lipca 1903.

Józef Staromiejski.

